

Elin Thue Wiig

"Hvordan går det med dere oppi det her?"

Foresattes erfaringer i skole-hjem-samarbeid ved høyt skolefravær i ungdomsskolealder

Masteroppgave i Psykisk helse - Erfaringsbasert masterstudium

Veileder: Jo Magne Ingul

Medveileder: Trude Havik

September 2023

Elin Thue Wiig

"Hvordan går det med dere oppi det her?"

Foresattes erfaringer i skole-hjem-samarbeid ved høyt skolefravær i ungdomsskolealder

Masteroppgave i Psykisk helse - Erfaringsbasert masterstudium
Veileder: Jo Magne Ingul
Medveileder: Trude Havik
September 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for psykisk helse

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Målet med denne kvalitative studien har vært å undersøke foresattes erfaringer i skole-hjem-samarbeid ved høyt skolefravær i ungdomsskolealder. Det er utført semistrukturerte intervju med fem mødre. Ifølge informantene er følgende faktorer viktig for samarbeidet: Å etablere samarbeidet tidlig, tett kommunikasjon, felles situasjonsforståelse og at skolen har høy kunnskap om fraværproblematikk. Skolen bør heller ikke legge ansvaret for skolefraværet på barnet eller foreldrene alene, og utnytte kunnskapen til de foresatte bedre. Skolen bør anerkjenne at situasjonen oppleves krevende for de foresatte.

Påkobling av eksterne hjelpere i skole- hjem-samarbeidet har ifølge informantene ulik effekt. Når foresatte og hjelpeapparatet har en felles forståelse av utfordringen, kan det eksterne hjelpeapparatet bidra til å justere skolens situasjonsforståelse. Når den felles forståelsen mangler kan skole- hjem- samarbeidet forverres, siden foreldrene opplever at skolen lytter mer til det eksterne hjelpeapparatet enn til dem.

Studien viser at høyt skolefravær over tid kan oppleves belastende for foreldrene. Man kan føle seg alene om å skulle håndtere barnets utfordringer, og kjenne på skam knyttet til å ikke mestre det andre foreldre får til. Sykmelding eller søknad om pleiepenger kan være en konsekvens.

Pandemien har først og fremst påvirket barnas skolefungering, ikke skole-hjem samarbeidet. Noen ser tilbake på pandemien som en kjærkommen pause fra forventningen om å få barnet på skolen. Andre mener at restriksjonene under pandemien var en utløsende faktor for skolefraværet.

Til slutt ønsker mange mer forståelse og omsorg fra skolen. Flere uttrykker at skolen i større grad bør tåle sterke emosjonelle uttrykk fra foresatte som følge av opplevelsen av avmakt.

Nøkkelord: Skole-hjem-samarbeid; høyt skolefravær; foreldreperspektiv; andre hjelpere; tett kommunikasjon; felles forståelse; pandemi; anerkjennelse; omsorg; belastning

Summary

The aim of this qualitative study has been to examine parents' experiences of the cooperation between the school and the home when pupils in lower secondary school have high absence rates. Semi-structured interviews were conducted with five mothers. According to the informants, the following factors are important for achieving positive cooperation:

establishing the cooperation at an early stage, having close communication, reaching a common understanding of the situation, and the school needing to have in-depth knowledge on the problem of absenteeism in school. Moreover, the school should not make the child or the parents solely responsible for the absence, and should also make better use of what the parents know about the situation. The school should also acknowledge that parents find the situation demanding.

According to the informants, bringing external services into the school-home cooperation has varying effects. When parents and the assistance services have a common understanding of the challenge, the external assistance may contribute to the school adjusting its understanding of the situation. When there is no common understanding, the cooperation between the school and the home may deteriorate as the parents find that the school listens more to the external services than to them.

The study shows that a high rate of school absenteeism over time can be experienced as a burden by the parents. They may feel they are alone in dealing with their child's challenges and may feel shame over not being able to master what other parents manage. Sickness leave from work or applying for assistance benefits may be one consequence of this.

The recent pandemic has first and foremost affected how children function in school and not the school-home cooperation. Some of the informants look back at the pandemic as a welcome break from the expectation of having to get their child to go to school. Others believe that the restrictions during the pandemic were factors that triggered the school absenteeism.

In conclusion, many of the informants would like to see more understanding from and care practised by the school. Several of the informants state that school should tolerate strong emotional expressions from the parents as they feel powerless in the situation.

Keywords: School-home cooperation, high school absenteeism, parental perspective, other assistance services, close communication, common understanding, pandemic, acknowledgement, care, burden

Forord

I en jobb der jeg daglig møter foresatte til barn med bekymringsfullt skolefravær har jeg kjent på et ønske om å systematisere kunnskap om hvordan det er å være forelder i samarbeidet med skolen. Denne masteroppgaven åpnet en mulighet for å utforske dette feltet ved å innhente nettopp erfaringen til foreldrene som står i denne krevende situasjonen. Og nå er studien i havn, og jeg er en masteroppgave, men ikke minst mange nyttige erfaringer og faglige påfyll rikere.

Først vil jeg takke mine fem informanter som raust har delt sine erfaringer med meg. Jeg har lært mye av dere som jeg vil ta med inn i min arbeidspraksis, og også dele med andre som jobber tett på skolefravær.

Jeg vil takke mine veiledere Jo Magne Ingul og Trude Havik for tett oppfølging i skriveprosessen. Jeg føler meg heldig som har fått veiledere med både spisskompetanse på tematikk knyttet til skolefravær, men som også har en imponerende innsikt i og oversikt over, prosesser i akademisk skriving. Dere har gitt meg vennlige, men tydelige dytt i riktig retning hele veien, og det er jeg veldig takknemlig for.

Jeg vil takke mine kollegaer for faglige innspill, raushet og tålmodighet.

Til slutt vil jeg takke min særdeles tålmodige familie og heilagjeng som også har vært en uvurderlig støtte gjennom fire år.

Trondheim, september 2023

Elin Thue Wiig

INNHOLDSFORTEGNELSE:

Sammendrag	s. 2
Summary	s. 2
Forord	s. 4
Innholdsfortegnelse	s. 5
Forkortelser	s. 8
Innledning	s. 9
TEORETISK FORANKRING	s. 9
Skolefravær	s. 9
Elever og foreldres rettigheter og plikter	s. 11
Skole-hjem-samarbeid	s. 12
Hensikt og forskningsspørsmål	s. 13
METODE	s. 15
Forskningsetikk og godkjenning hos Norsk senter for forskningsdata (NSD)	s. 15
Samtykke	s. 17
Utvalg	s. 17
Rekruttering og informanter	s. 18
Gjennomføring av intervjuer	s. 18
Tematisk analyse	s. 20
RESULTATER	s. 23
1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	s. 24
1.1 Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid	s. 24
1.2 Skolebytte	s. 27
1.3 Grad av støtte fra skolen	s. 27

1.4 Forståelse	s. 29
1.5 Tillit/mistillit	s. 30
1.6 Råd til andre foreldre	s. 31
2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeidet for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	s. 32
2.1 Endring i skole-hjem-samarbeid med andre hjelpere	s. 33
2.2 Forståelse	s. 34
3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær	s. 35
3.1 Ensomhet	s. 36
3.2 Skam	s. 36
3.3 Støtte fra andre	s. 37
3.4 Belastning	s. 38
4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid	s. 38
4.1 Positive erfaringer	s. 39
4.2 Negative erfaringer	s. 39
5. Opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær	s. 40
5.1 Pålagte forventninger i strid med magesfølelse	s. 40
DISKUSJON	s. 42
1. Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid	s. 42
2. Betydningen av felles forståelse mellom foreldre og skolen, og foreldre og andre hjelpere	s. 46
3. Asymmetri i relasjonen mellom skole og hjem, og foreldre og andre hjelpere ...	s. 47
4. Pandemiens effekt på skolefravær og skole-hjem-samarbeid	s. 48
5. Foreldres behov for omsorg og anerkjennelse i skole-hjem-samarbeid	s. 49

6. Metodiske vurderinger og svakheter og styrker i studien	s. 50
AVSLUTNING OG VEIEN VIDERE	s. 53
REFERANSELISTE	s. 54
VEDLEGG	s. 60
1. Samtykkeskjema	s. 61
2. Intervjuguide	s. 64
3. Flyer/brosjyre rekruttering	s. 67
4. Eksempel meningsenhet, meningsinnhold og overordnet tema	s. 69
5. Eksempel på hovedtema, undertema og komprimert undertema	s. 70
6. Hovedtema og undertema	s. 71

Forkortelser

HABU – Barne- og ungdomshabilitering

PPT – Pedagogisk-psykologisk tjeneste

BUP – Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

SPISS kompetansesenter – Opplæringscenter med spisskompetanse på autisme

Innledning

Skole er en sentral arena for barn og unges utvikling, og fravær fra denne arenaen kan føre til avvik i utviklingen. Større omfang av fravær kan føre til forverring når det kommer til de unges læring og mestring (Heyne mfl., 2019, s.1). Forskning på skolefravær har pågått over en lang periode sett i et historisk perspektiv og oppmerksomheten rundt tematikken er økende (Havik mfl., 2013, s.2).

Når en elev ikke møter på skolen er det avgjørende at det opprettes samarbeid mellom skole og hjem og mellom og med de involverte hjelpetjenestene. I et slikt samarbeid er skolen og hjelpeinstansene den profesjonelle part. Det er vesentlig å legge til rette for et samarbeid med mål om å komme frem til både felles utfordring og felles løsning (Havik, 2021). Det er lite forskningsbasert kunnskap knyttet til foreldreperspektivet i skole-hjem-samarbeid i sammenheng med høyt skolefravær (e.g. Dannow mfl., 2018, s.2; Havik mfl., 2014, s. 2; Keita 2020, s. 7).

Målet med denne studien er derfor å undersøke foresattes erfaringer i skole-hjem-samarbeid som involverer elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder. Studien er kvalitativ, og vil derfor ikke bidra med generell kunnskap, men med et blikk inn i fem familiers unike opplevelser og erfaringer knyttet til dette. Det er også ønskelig å finne ut hvilke erfaringer foresatte har knyttet til involvering av ulike eksterne hjelpere, koordinering av samarbeidet, pandemiens innvirkning på skole-hjem-samarbeid og hvilke råd foreldrene kan gi skolene og andre foreldre i samme situasjon.

TEORETISK FORANKRING

Skolefravær

Skolefravær, eller på engelsk: "school absenteeism" defineres som fravær fra skolen i ulik form og i ulik grad. Skolefravær deles ofte opp i gyldig (excused) og ikke gyldig (unexcused) fravær der gyldig fravær betegner fravær med forklaring i sykdom, ekstremvær, akutte familiesituasjoner eller reiser, og ugyldig fravær betegner illegitimt fravær og situasjoner der barnet burde ha vært på skolen. Det kan være uheldig (og vanskelig) å skjelne mellom de to da skolefravær uansett årsak kan føre til psykiske vansker, læreversker, fører til kunnskapshull og andre problemer (Kearney, 2016, s. 2). Thambirajah benevner skolefravær både som "school absenteeism", men også som "school non-attendance". Begge begrepene benyttes for å definere

mangel på oppmøte på skolen. Skolefraværet kan være initiert av barnet selv, foreldre, medelever, eller andre jevnaldrende. Det kan være fornuftig eller ikke, og det kan være sporadisk eller varig. Det kan være motivert av press fra skole, familie eller medelever og det kan være sanksjonert eller ikke av foreldre eller skole (Thambirajah, 2008, s. 11).

En vanlig definisjon på problematisk skolefravær er at eleven har: a) mer enn 25% fravær fra skolen i minst to uker, b) store problemer med å delta i timene i minst to uker og med betydelige utfordringer i ungdommens og familiens daglige rutiner, eller c) minst ti fraværsdager i løpet av femten uker av et skoleår (Kearney, 2008 i Havik, 2021, s. 18).

Årsaker til høyt skolefravær må kartlegges i hvert enkelt tilfelle og kan forklares med utgangspunkt i skolen, hjelpeapparatet, eleven selv eller familien. I skolen kan for eksempel et utrygt læringsmiljø, svak relasjon mellom lærer og elev eller mellom elever, uforutsigbarhet, utrygge overgangssituasjoner eller svake skole-hjem-samarbeid være en forklaring. Hos eleven kan svak sosial kompetanse, mentale helseproblemer, ulike diagnoser, fagvansker eller manglende stressmestring forklare utfordringer med skoleoppmøte. Hos foreldre kan bakgrunnen for utfordringer med høyt skolefravær noen ganger forklares i at de ikke får den hjelpen de har behov for, eller at de er for slitne til å hjelpe barnet med utfordringene knyttet til skolefravær (Havik, 2021). Havik peker på at foreldre med en autoritær eller forsømmende foreldrestil, manglende forståelse for barnets utfordring eller foreldre som ikke ber om hjelp i nettverk eller hos hjelpeapparat er utsatte grupper.

Heyne mfl., (2019) deler skolefravær eller skoledeltagelsesvansker (School Attendance Problems, SAP) inn i fire kategorier;

Skolevegring (School Refusal, SR) beskriver når en elev er motvillig til eller nekter å møte på skolen med utgangspunkt i følelsesmessig ubehag. Eleven forsøker vanligvis ikke å skjule fraværet fra foreldrene sine i slike tilfeller. Videre viser eleven ikke alvorlig antisosial atferd utover situasjoner der foreldrene forsøker å få dem til skolen. Det siste kriteriet for å fylle definisjonen på skolevegring er at foreldrene har forsøkt å sikre skoleoppmøte for barnet sitt eller har intensjon om fullt skoleoppmøte for barnet sitt (Heyne mfl., 2019, s. 4).

Skulk (Truancy, TR) beskriver en situasjon der en elev er fraværende fra skolen hele dagen eller deler av dagen, eller de er på skolen, men fraværende fra det aktuelle undervisningsarealet. Skolefravær skjer oftest uten tillatelse fra skolen og eleven prøver å skjule fraværet fra foreldrene sine (Heyne mfl., 2019, s.5).

Tilbaketrekking fra skole (School withdrawal, SW) defineres av at fraværet ikke er skjult fra foreldrene, og at det skyldes foreldrenes forsøk på å holde ungdommen hjemme eller at det er lite eller ingen innsats for å få ungdommen til skolen (Heyne mfl., 2019, s.8).

Skole-eksklusjon (School exclusion, SE) beskriver en situasjon der årsaken til at fraværet oppstår skyldes faktorer i skolen ved at det enten er en disiplinær eksklusjon eller når skolen ikke er i stand til, eller villig til, å tilpasse seg de fysiske, sosio-emosjonelle, atferdsmessige eller akademiske behovene til eleven, eller at skolen utover lovlige retningslinjer anbefaler elever å ikke møte på skolen (Heyne mfl., 2019, s.9).

Det understrekes at disse begrepene bør benyttes for å karakterisere formene for fravær og ikke menneskene assosiert med dem. Det pekes videre på behovet for å differensiere mellom skolevegring og skulk fordi de i forskning viser seg å kjennetegnes av ulike karakteristika, som at skolevegring ofte er assosiert med internalisert atferd, mens skulk er assosiert med eksterne atferd (Heyne mfl., 2019, s.17).

I denne oppgaven benyttes begrepet høyt skolefravær fordi det er en nøytral betegnelse som ikke sier noe om årsak til fraværet, men kun om omfanget. Informantene har sagt ja til å delta i studien med utgangspunkt i denne beskrivelsen.

Studien har ikke som mål å finne ut hva slags type høyt skolefravær informantenes barn har, eller finne årsaker til at det har oppstått. Den fokuserer på hvordan det er å være forelder til et barn med høyt skolefravær, uavhengig av type. De som har sagt ja til å delta i studien anser seg selv for å være forelder til et barn med skolefravær av et omfang som kan betegnes som høyt. Skolefraværets omfang varierer fra to til tre dager per måned hos en av informantene til totalfravær i to år hos en av de andre informantene.

Elever og foreldres rettigheter og plikter

Ifølge Opplæringsloven har alle barn og unge som oppholder seg i Norge rett og plikt til grunnskoleopplæring: “Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretaast gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarende opplæring” (Opplæringsloven, 1998, § 2-1). Dette innebærer at plikten kan fylles på fire ulike måter: 1. offentlig grunnskole, 2. privat hjemmeundervisning, 3. privat grunnskole etter friskoleloven eller 4. privat grunnskole godkjent etter opplæringsloven. Regelverket sier videre

at kommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring, og at den også derfor har et oppfølgingsansvar dersom en elev ikke møter på skolen (Utdanningsdirektoratet, 2023).

Ikke alle elever får benyttet seg av rettigheten eller oppfylt plikten til grunnskoleopplæring. En undersøkelse viste at 3.7% av elevene i norsk grunnskole har fravær på mer enn en måned, det vil si at 22 000 elever har bekymringsfullt mye fravær. Det viser tall hentet av bladet *Utdanning* (Utdanningsnytt, 2022). Med utgangspunkt i kompleksiteten knyttet til bruk av ulike begreper og definisjoner av ulike typer skolefravær varierer forekomsten fra 0.4% til 28% (Havik mfl., 2014, s.3).

Utdanningsdirektoratet understreker at det er skolens ansvar å følge opp bekymringsfullt skolefravær gjennom gode systemer for fraværregistrering, men også knyttet til å følge opp og skaffe seg kunnskap om fraværet. Det må settes inn tiltak tidlig, skolen må sikre et godt lag rundt eleven, og det må være klare rutiner og en tydelig ansvarsfordeling. Det understrekes også at alle som er berørt bør være involvert i både kartlegging, planlegging, gjennomføring samt evaluering av tiltak, også foreldre/foresatte. Det er videre foreldrenes ansvar å påse at barnet deres får den grunnskoleopplæringen det har rett og plikt til, og det er kommunens ansvar at alle barn som er bosatt i kommunen får oppfylt retten til offentlig grunnskoleopplæring. (Utdanningsdirektoratet, 2023)

Det er flere potensielle negative konsekvenser av skolefravær. For elever med høyt skolefravær er det større risiko for skole-drop-out, arbeidsledighet og lavere mestringsgrad i skolesammenheng. Mange elever med høyt skolefravær har psykiske utfordringer og skolefravær kan være med på å forstyrre den sosioemosjonelle utviklingen (Heyne mfl., 2019, s.1). På den andre siden kan skole-deltagelse ha en positiv effekt på et barns sosiale utvikling, fysiske og mentale helse. På skolearenaen har barn tilgang til akademiske, praktiske og sosioemosjonelle læringsmuligheter (Heyne mfl., 2019, s.1).

Skole-hjem-samarbeid

Skole-hjem-samarbeid består av ulike typer kommunikasjon og samarbeid som kan deles inn i følgende kategorier: daglig og ukentlig samarbeid, individuelle møter, samarbeidsmøter og tverrfaglige møter, overordnet samarbeid og foreldremøter, utviklingssamtaler og elevsamtaler (Pedersen Dalland & Grepp Knudsen, 2020, s.38).

I «Overordnet del, verdier og prinsipper for grunnopplæringen» i Læreplanverket står det følgende om samarbeid med elevers foresatte: “Skolen har det overordnede ansvaret for å ta

initiativet til og tilrettelegge for samarbeid. Dette innebærer å sørge for at foreldre og foresatte får nødvendig informasjon, og for at de gis mulighet til å ha innflytelse på sine barns skolehverdag.” (Utdanningsdirektoratet, 2017, kapittel 3.3). Det innebærer at det hviler en større grad av ansvar på den profesjonelle parten i samarbeidet, det vil si skolen.

Det er skolen, som den profesjonelle parten i samarbeidet, som må ta ansvar for å avklare hva skole–hjem-samarbeidet innebærer, etablere og vedlikeholde kontakten med foreldrene og finne fram til strategier som passer for den enkelte familie. Målet med samarbeidet er at begge parter støtter barn og unge, slik at de får et best mulig læringsutbytte og støtte til sin egen utviklingsprosess. (Drugli & Nordahl, 2016, s. 27-28)

God kommunikasjon mellom hjem og skole bidrar positivt til skolens arbeid med læringsmiljøet og til elevenes oppvekstmiljø (Udir, 2023). Hjem og skole blir pekt på som de mest betydningsfulle utviklingsarenaene barn og unge har (Drugli & Nordahl, 2016, s.2). Hjemmet og skolen har i fellesskap en oppgave knyttet til barns læring og utvikling, og er gjensidig avhengig av hverandre i barnas oppvekst. Samarbeidet skal baseres på likeverd og gjensidighet (Nordahl, 2009, s. 27). Det er i den forbindelse viktig å være klar over at det i et skole-hjem-samarbeid kan oppstå en asymmetri der foreldre føler seg som den underlegne part i samarbeidet med skolen. Skolen, som den profesjonelle part, må ta ansvar for å forsøke å skape balanse i skole-hjem-samarbeid (Udir 2023).

I skole-hjem-samarbeid med foreldre til barn som opplever skole som vanskelig er dette kanskje spesielt viktig. Og i skole-hjem-samarbeid med foreldre til barn med høyt skolefravær er det naturlig å kjenne på tilkortkommenhet når det kommer til å hjelpe barnet for både skole og foreldre. Sammenhengen mellom individuelle faktorer, familiefaktorer og skolefaktorer knyttet til skolefravær må anerkjennes (Havik, 2015, s. 17).

Hensikt og forskningsspørsmål

Hovedhensikten med denne studien er å undersøke foresattes erfaringer av skole-hjem samarbeid ved høyt skolefravær i ungdomsskolealder. Mer konkret, hva mener et utvalg av foresatte er viktige faktorer for tillit i et skole- hjem samarbeid av denne typen, og hva tenker de eventuelt kan stå i veien for det samme.

En god forutsetning for å sette seg inn i en utfordrende situasjon er å forstå utfordringen ut fra ståstedet til den som opplever og erfarer den. For å forstå fenomenene psykisk helse og

psykiske vansker, bør man utforske dem ved å se på hvordan de oppleves gjennom førstehåndserfaringene til dem det gjelder (Bøe og Thomassen, 2018, s. 75). I denne studien er hensikten nettopp å se på førstehåndserfaringene i samarbeidet med skolen til de som er i den nærmeste familien til noen med høyt skolefravær. Målet er videre å benytte denne kunnskapen i skole-hjem-samarbeid, og å bli i stand til å imøtekomme og ivareta hensyn som er viktig i dette samarbeidet for foresatte til elever med høyt skolefravær. “Fenomenologiens utgangspunkt er at virkeligheten kommer til syne gjennom opplevelsen” (Bøe & Thomassen, 2018, s.75).

I og med at forskningsmetoden er kvalitativ, forventes det ikke å oppnå resultater som bidrar til generell kunnskap om fenomenet skolefravær. Formålet med oppgaven er å foreta et dypdykk inn i fem informanters erfaringer, se på hver enkelt sine unike erfaringer, men også sammenligne disse med blikk både for det de kan ha til felles og erfaringer som ikke samsvarer informantene imellom.

METODE

For å besvare oppgavens problemstilling, er semistrukturert kvalitativt individuelt forskningsintervju valgt som metode, med utgangspunkt i fortolkende fenomenologi (Giorgi, 2012). Tematisk analyse er benyttet for å analysere forskningsresultatene i studien (Braun & Clarke, 2006). Fenomenologisk metode er valgt fordi målet for studien er å undersøke foresattes erfaringer i skole-hjem-samarbeid der det er utfordringer knyttet til høyt skolefravær. “Fenomenologisk metode innebærer at vi søker å finne essensen av et fenomen ved å ta utgangspunkt i hvordan fenomenet erfares av subjektet” (Malterud, 2018, s. 137). Målet for metoden er objektivitet og presis beskrivelse, ikke forklaring og analyse (Malterud, 2018, side 136).

Forskningsetikk og godkjenning hos Norsk senter for forskningsdata (NSD)

Det å undersøke foresattes erfaringer knyttet til skole-hjem-samarbeid, innebærer å sette søkelyset på et sårbart tema for informantene og deres barn og familier i studien. Gode etiske vurderinger må derfor ligge til grunn.

Ønsket om å benytte lydopptak under gjennomføringen av intervjuene utløste kravet om å melde studien inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD); Lydopptak er regnet som en personopplysning: “Personopplysninger er enhver opplysning som kan knyttes til en person. Eksempler er fødselsnummer, navn eller e-postadresse/IP-adresse. Stemme på lydopptak regnes også som en personopplysning” (NSD, 2023). Studien med meldingsnummer 511879 ble meldt inn til NSD 21. januar, 2022, og datahåndteringsplanen ble godkjent 4. mars samme år.

Kvale og Brinkmann peker på *tematisering, planlegging/rekruttering, intervjusituasjon, transkribering, analysing, verifisering, rapportering, asymmetri og verifisering* som viktige etiske tema å vurdere (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 97);

Tematisering handler om at en i tillegg til å vurdere studiens vitenskapelige verdi, også diskuterer den med hensyn til forbedring av den menneskelige situasjonen som utforskes (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 97). Det er forsøkt ivarettatt ved å sette fokus på noen foresattes erfaringer i skole- hjem samarbeid ved høyt skolefravær for elever i ungdomsskolealder med mål om å øke skoleansatte og andre sin forståelse av denne problematikken. Noen av mødrene ga uttrykk for at det var godt å kunne fortelle hele historien til noen som etterspurte deres perspektiv. Det er i seg selv kanskje med på å understreke behovet for å hente det frem.

Transkripsjonene er forsøkt gjennomført så nært opp til lydopptakene som mulig uten tolkning eller å legge til eller trekke fra informasjon, og de er transkribert ordrett slik Eggebø anbefaler (Eggebø, 2019).

Analysen vil ligge et sted mellom den opprinnelige fortellingen som ble fortalt til intervjueren, og den endelige historien som studenten presenterer for et publikum (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 219). Det har vært et mål å gjengi mer enn tolke det som er blitt formidlet gjennom å identifisere, analysere og skildre mønster slik Eggebø (2019) anbefaler. Analysen gjenspeiler uansett forskerensforståelse, og funnene som presenteres vil ta utgangspunkt i forskerens utvalg av funn og tolkningen av disse.

Verifisering handler om å rapportere kunnskap som er så sikker og verifisert som mulig (Kvale og Brinkmann, 2019, s.97). Dette er forsøkt ivaretatt gjennom et grundig analysearbeid der sitatene eller meningsenhetene fra transkripsjonene har vært førende i arbeidet.

Den offentlige rapporten (*rapportering*) må utformes med hensyn til de eventuelle konsekvenser den kan ha for intervjupersonene og gruppen de representerer (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 97). Dette ivaretas gjennom konfidensialitet og anonymitet. Forhåpentligvis vil konsekvensene for mødrene i studien være positive i form av større grad av anerkjennelse og forståelse for erfaringer i skole-hjem-samarbeid som forelder til et barn med høyt skolefravær. Beskrivelsene av familienes situasjon er generalisert, og en del detaljer er utelatt både om mødrene som deltok i studien, men også tredjepart, barna, fedrene og andre i familie eller nettverk for å unngå potensiell gjenkjenning.

Forskningsintervjuet er en “spesifikk profesjonell samtale med et klart *asymmetrisk* maktforhold mellom studenten og den som blir intervjuet” (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 51,). I planleggingen av intervjuene var det et mål at informantene skulle føle seg trygge i intervjusituasjonen. Det ble kjøpt inn kaffe, brus og vann samt noe til kaffen. Forskeren møtte opp i god tid for å bli kjent med stedet intervjuet skulle gjennomføres, og satte av god tid til småprat og å bli litt kjent før intervjuet begynte.

I intervjusituasjonen ble det satt av tid på begynnelsen av hvert intervju til å presentere forskeren, formålet med studien samt en ny gjennomgang av punktene fra samtykkeskjemaet de allerede hadde skrevet under (se vedlegg 1). Dette er beskrevet i intervjuguiden (se vedlegg 2).

Samtykke

Det er gjennom samtykkeskjema innhentet samtykke til å behandle opplysninger i tråd med formålet for studien: “Formålet med studien er å undersøke erfaringer i skole-hjemsamarbeid der det er utfordringer knyttet til skolefravær fra de foresattes perspektiv” (se vedlegg 1). Informantene ble også informert om at de når som helst, og uten begrunnelse, kunne trekke seg fra studien. Informantene ble lovet at de ikke ville kunne bli identifisert. En del detaljer er derfor utelatt for å sikre dette.

Direkte sitater fra informanter brukt i oppgavene ble sendt på e-post til mødrene for å sikre at informantene kjente seg igjen og fikk mulighet til å godkjenne eller kommentere disse. Resultatdelen ble sendt til samtlige informanter. Det ble gjort noen endringer etter ønske fra informantene knyttet til informasjon som potensielt kunne identifisere familien eller ansatte ved skolen, samt endringer knyttet til detaljer i fortellingen om skole-hjem-samarbeidet og faktorer som var med på å utløse skolefraværet. Det var ingen som ga tilbakemelding om at noe skulle slettes, men tre informanter ønsket å legge til informasjon. Dette er forsøkt imøtegått, men med fokus på å redusere risikoen for mulig gjenkjenning av informantene. Informantene har ikke lest annet enn resultatdel, og egne sitater. De har lest hverandres sitater gjennom resultatdelen, men disse er anonymisert og ikke gjenkjennbare.

I og med at det ikke er hentet inn samtykke fra tredjepart, i dette tilfellet barn, fedre og andre familiemedlemmer, er dette forsøkt ivare tatt ved å redusere detaljer i beskrivelser av helseopplysninger, personkarakteristika, og hendelsesforløp knyttet til kontakt med skole og hjelpeapparat slik at sjansen for identifisering er minimal.

Utvalg

Antall intervjuer i en kvalitativ undersøkelse ligger ofte på 15 +/- 10, men det må gjøres en vurdering knyttet til tid og ressurser tilgjengelig. Det er en tendens i nyere intervjuundersøkelser til å ha færre intervjuer og mer tid til å forberede og analysere intervjuene (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 148). Det kan holde med én erfaring om målet er å kaste nytt lys over et fenomen, men flere informanter er nødvendig når målet er å finne fellestrekk ved flere erfaringer (Malterud, 2018, s. 37).

Etter drøfting med veiledere ble det satt et mål om å innhente 6 informanter, og da helst tre mødre og tre fedre til barn i ungdomsskolen med høyt skolefravær. Dette ble ansett som nok både med tanke på å innhente tilstrekkelig med erfaringer for målet med studien og valgt

metode, men også med utgangspunkt i at forskeren skulle gjennomføre intervju, transkribering, koding og analyse på egen hånd.

Rekruttering og informanter

Foreldre til barn med høyt skolefravær i ungdomsskolealder ble invitert til å delta i studien. Studien hadde som mål å rekruttere 6 informanter. For å unngå bias og påvirkning med utgangspunkt i forforståelse ble det gjort et valg om å rekruttere informanter til studien utenfor egen hjemkommune.

Rekrutteringen startet med å sende en flyer/brosjyre (se vedlegg 3) til rektorer/administrasjon ved ungdomsskoler i kommuner nært forskerens hjemkommune. To informanter ble på denne måten rekruttert. Deretter ble det forsøkt rekruttert informanter med hjelp fra fagpersoner med kunnskap om skolefravær via sosiale medier. Tre informanter ble på denne måten rekruttert.

Utvalget består av fem mødre til ungdommer med høyt skolefravær, i alderen 14-16 år (gjennomsnittsalder 15 år). Det lyktes ikke å rekruttere fedre. Omfanget på fraværet varierte fra den ene ungdommen som hadde to til tre dager per måned til at ungdommen med størst omfang hadde hatt totalt fravær de siste to årene.

Gjennomføring av intervju

Det ble gjennomført intervju med fem foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder, i perioden mai-juni 2022. De digitale intervjuene ble gjennomført på Google Meet eller Teams. Det ble gjort avtale om tid, sted og om intervjuene skulle gjennomføres ansikt til ansikt eller digitalt.

I selve intervjusituasjonen er det blant annet viktig å vurdere mulige konsekvenser for intervjupersonene, som for eksempel stressopplevelser og/eller endret selvilde (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 96). Det å skulle fortelle om eget barn, og også erfaringer med noe som oppleves vanskelig for både barnet og familien, kan oppleves svært krevende for noen.

Intervjusituasjonen ble planlagt med utgangspunkt i dette og tilrettelegging for ivaretagelse av informantene. Empati, evnen til å sette seg inn i en annens situasjon, er en avgjørende forutsetning for å oppfatte en situasjon som (moralsk) betydningsfull i motsetning til å møte situasjonen distansert og likegyldig. Det bør legges til rette for en intervjusituasjon der hensynet til informanten vektlegges. Med åpenhet til tematikken, rom for pauser, med mål om å unngå og presse informanten til å si mer enn hen ønsker (Malterud, 2018, s.141).

Det oppstod situasjoner i flere av intervjuene der informantene ble synlig berørt, gråt eller ble engasjert når de snakket om situasjonen til både familien og barnet. I disse tilfellene fikk informanten være i førersetet hva gjaldt hva de ville dele og når de var klare til å gå videre i intervjuet.

To av intervjuene ble gjennomført digitalt etter avtale med informantene, fordi de bodde langt unna forskerens hjemkommune. De fikk i forkant tilsendt samtykkeskjema som ble returnert før gjennomføring av intervjuene. To av intervjuene ble gjennomført på elevenes hjemmeskole og et av intervjuene ble gjennomført på informantens arbeidsplass i arbeidstiden.

Etter samtykke fra informantene ble det benyttet lydopptaker i studien med mål om at intervjuer skulle ha mulighet til å være mer til stede i intervjusituasjonen, og ikke rette oppmerksomheten mot å skrive underveis. Alle informantene samtykket til dette.

Intervjuene varte fra en drøy halvtime til to timer. Intervjumaterialet ble til slutt på til sammen 6 timer og 39 minutter. Studiens intervjuer tar utgangspunkt i en semistrukturert intervjuguide, eller *semistrukturert livsverden-intervju* (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 46). Se vedlegg 2. Intervjuguiden er utviklet med utgangspunkt i forskning om skolefravær og skole- hjem-samarbeid og kvalitativ forskning. Intervjuguiden er laget med inspirasjon fra de nøkkelordene Kvale & Brinkmann (2019, s. 46-49) beskriver som sentrale i denne typen intervjuguide; *de intervjuedes livsverden, mening, kvalitativ kunnskap, deskriptiv, spesifisitet, bevisst naivitet, flertydighet, forandring og sensitivitet*. I korte trekk betyr det at intervjuguiden la til rette for en objektiv og presis innhenting av de intervjuedes erfaringer og åpnet for mulighet til beskrivelser basert på den intervjuedes opplevelser og tanker. Intervjuguiden har spesifikke hovedtemaer den har som mål å undersøke, men den skal også åpne for refleksjoner, erfaringer eller tanker en ikke hadde sett for seg med fokus på en sensitiv tilnærming til tematikken.

I arbeidet med å utvikle intervjuguiden ble også forskerens nærmeste team, som alle daglig jobber i skole-hjem-samarbeid der det er utfordringer knyttet til høyt skolefravær, invitert til å bidra med spørsmål de mente kunne være sentrale for å undersøke temaet for studien.

Intervjuguiden (se vedlegg 2) tar utgangspunkt i fem hovedtema; *bakgrunnsinformasjon* (familie og livssituasjon), *skolefravær, skole-hjem-samarbeidet, andre hjelpere i samarbeidet* og til slutt *pandemien*. Under hvert hovedtema er det formulert støttespørsmål for å lage en ramme for informasjonen som etterspørres. Disse viste seg å være gode å ha. Både for å sjekke om informanten hadde berørt sentrale tema gjennom samtalen, men også som utfyllende spørsmål å stille i intervjusituasjonen. Begrunnelsen for å spørre om skolefravær og utløsende

faktorer for det, var å finne ut om dette hadde en betydning for erfaringene i skole-hjem-samarbeidet. Dette kunne for eksempel være uenighet om når og hvorfor det oppstod skolefravær.

Tematisk analyse

Med utgangspunkt i tema og problemstilling for masteroppgaven er tematisk analyse (Braun & Clarke, 2006) valgt som analysemetode. Metoden egner seg for å sikre en systematisk og samtidig fleksibel tilnærming til innsamlet materiale. Braun og Clark beskriver tematisk analyse som en grunnleggende metode hva gjelder kvalitativ forskning, og at metoden bidrar med kjerneferdigheter for å utføre også andre typer av kvalitativ analyse (Braun & Clarke, 2006). De beskriver også hvordan tematisk analyse gjennom sin teoretiske uavhengighet gir et fleksibelt og nyttig verktøy som kan bidra med en rik og detaljert, men samtidig kompleks analyse av innsamlede data. Malterud bekrefter metoden som nyttig for å analysere erfaringer til informanter i gruppestudier der man identifiserer meningsbærende enheter fra alle gruppene, i mitt tilfelle informantene, for så å vurdere likheter og forskjeller (Malterud, 2018, s.103).

For å beskrive arbeidsprosessen benyttet i analysen vil dette kapittelet ta utgangspunkt i analysemetodens 6 trinn; 1. *Bli kjent med datamaterialet*, 2. *Lag de første kodene*, 3. *Let etter tema*, 4. *Gå kritisk gjennom tema*, 5. *Definer og gi temaene navn* og 6. *Skriv rapporten* (Braun & Clarke, 2006, s. 17-24). Analyseprosessen startet med transkribering av intervjuene, og disse ble gjort av forskeren selv, noe som førte til god kjennskap til materialet (første trinn i metoden). Det kunne være nødvendig å høre en setning ti - tjue ganger for å være sikker på at den ble transkribert så nært opp til lydopptaket som mulig. Det har vært en fordel i analysearbeidet fordi det var lettere å vite hvilke detaljer som gjaldt hvilke informanter.

Neste steg i prosessen var å organisere hver transkripsjon i en tabell med tre kolonner der første kolonne inneholdt et sitat fra intervjuet, neste kolonne ble formulert til en kortere meningsenhet som oppsummerte sitatet, og siste kolonne inneholdt en kode til anvendelse i den videre analysen. Kolonnene ble definert slik: *meningsenheter/sitater*, *meningsinnhold* og *overordnet tema*.

Tabell 1:

Eksempel meningsenhet, meningsinnhold og overordnet tema (se også vedlegg 4)

Sitat/meningsenhet	Meningsinnhold	Overordnet tema
Men som han (rektor) sa; Det er ikke tid og penger. Det er ikke penger og ressurser til det. Jeg var så sint at jeg slo i bordet til ham	Skolen sa de ikke har ressurser. Mor sint på rektor	Ressurser Uenighet om ressurser

Denne måten å strukturere materialet på er i tråd med analysetrinn 2, 3 og delvis 4 i analysen av et intervju der målet i første omgang er å velge ut naturlige meningsenheter (eller sitat) før man deretter uttrykker temaet som dominerer den naturlige meningsenheten så enkelt og klart som mulig (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 232). Den siste kolonnen, *overordnet tema*, var et begynnende arbeid knyttet til å undersøke meningsenheten i lys av undersøkelsens spesifikke formål (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 232).

Tabellen med *meningsenheter/sitater*, *meningsinnhold* og *overordnet tema* ble gjennomgått på nytt og relevant meningsinnhold og overordnede tema ble markert i gult for at de skulle være lettere å finne tilbake til i tråd med analysemetoden i jakten på tema i datamaterialet.

Etter dette ble det laget enda en tabell med følgende tre kolonner: *Hovedtema*, *undertema* og *komprimert undertema*. I andre kolonne ble alle relevante koder, markert i gult, fra kolonnen *overordnet tema* i foregående tabell limt inn. Formålet var nå å finne ut eventuelle sammenhenger mellom tema, samt å finne ut hvordan disse skulle organiseres i overordna tema og undertema (Eggebo, 2019).

Tabell 2:

Eksempel på analysearbeid med hovedtema (se også vedlegg 5):

Hovedtema	Undertema	Komprimert undertema
Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foresatte til elever med høyt skolefravær	Kommunikasjon skole- hjem (mangel på/tilstrekkelig) Møter mellom foresatte, skole og hjelpere med mål om felles plan for tiltak. Lærers rolle i samarbeidet med oppfølging Tidlig kommunikasjon	Struktur og hyppighet i kommunikasjon skole/hjem

I kolonnen for *komprimert undertema* var målet å sammenfatte funnene i kolonnen *undertema*. Hvilke mønster det var mulig å finne, og hvordan kunne disse formuleres på en måte som fanget essensen i utsagnene fra informantene. I tråd med trinn 4 i metoden, som handler om å *gå kritisk gjennom tema*, ble tabellen med *hovedtema*, *undertema* og *komprimert undertema* gjennomgått, og det ble gjort vurderinger knyttet til om noen tema burde brytes ned i flere undertema og om det hadde blitt gjort gode nok vurderinger vedrørende hvilke utsagn som passet til hvilke koder (Eggesbø, 2019).

Den endelige oversikten etter trinn 5: *definer og gi temaene navn* er vist i tabell 3, vedlegg 6, side 71. Disse beskrives også nærmere i resultatdelen. Flere av punktene er overlappende, men er også vesentlige i flere hovedtema som for eksempel at eksterne hjelpere nevnes både som en viktig faktor i et godt skole-hjem-samarbeid, men også er relevant som eget tema, jmfør Eggebø (2019)

Trinn 6, *Skriv rapporten*, blir presentert i resultatdelen. I arbeidet med å skrive rapporten i resultatdelen ble tabellene fra den tematiske analysen benyttet som bakgrunnsmateriale. Særlig tabellen med “Sitat/meningsinnhold”, “Meningsinnhold” og “Overordnet tema”. Den siste kolonnen, og da særlig de utdragene som var markert i gult, som mer relevant, ble benyttet for å finne tema, og de to andre kolonnene for å finne innhold som beskriver dette.

RESULTATER

Det ble funnet fem hovedtema gjennom analysen av data, som bidro til å svare på problemstillingen om foreldres erfaringer med skole-hjem-samarbeid ved høyt skolefravær i ungdomsskolealder:

1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til barn med høyt skolefravær i ungdomsskolealder.
2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeid
3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær.
4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid.
5. Opplevde forventninger fra skolen og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær.

For å ivareta anonymiteten i et relativt lite utvalg informanter, blir ikke hvem som har sagt hva presentert. Sitatene presenteres i kursiv.

Tabell 3: Hovedtema og undertema

Hovedtema	Undertema
1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	1.1 Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid og råd til skoler 1.2 Skolebytte 1.3 Grad av støtte fra skolen 1.4 Forståelse 1.5 Tillit/mistillit 1.6 Råd til andre foreldre
2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	2.1 Endring i skole-hjem-samarbeid med andre hjelpere 2.2 Forståelse
3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær	3.1 Ensomhet 3.2 Skam 3.3 Støtte fra andre 3.4 Belastning
4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid	4.1 Positive erfaringer 4.2 Negative erfaringer
5. Opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær	5.1 Pålagte forventninger i strid med magesfølelse

Sitater vil bli benyttet for å illustrere hoved- og undertema. De identifiserte temaene er presentert i vedlegg 6 og vil bli presentert i detalj i dette kapittelet.

1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til barn med høyt skolefravær i ungdomsskolealder

1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	1.1 Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid og råd til skoler 1.2 Skolebytte 1.3 Grad av støtte fra skolen 1.4 Forståelse 1.5 Tillit/mistillit 1.6 Råd til andre foreldre
---	--

Mødrene beskrev sine erfaringer i skole-hjem-samarbeidet som å handle om daglig og løpende kommunikasjon mellom skole og hjem, og som møtevirksomhet mellom skole og hjem der målet for møtene var å bli enige om felles planer for å hjelpe barnet med både skoleoppmøte, men også skolefungering. De viste også til tverrfaglige møter med flere aktører.

1.1 Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid og råd til skoler

Alle mødrene i studien pekte på tett kommunikasjon mellom skolen og hjemmet som viktig i skole-hjem-samarbeidet. Det ble også poengtert at det var viktig at et slikt samarbeid startet tidlig, på lavest mulig nivå og at det burde initieres før skolefravær hadde blitt for høyt. En av informantene sa også at skolen må informere hjemmet om skolefravær så tidlig som mulig fordi barnet hennes hadde prøvd å holde skolefravær skjult for henne.

“Og så før koronaen kom i november, så var jeg på (navnet på mors arbeidsplass), og oppdaga at datteren min ikke var på skolen når jeg kom hjem. For da lå hun og sov. Så det var ikke noe god kommunikasjon akkurat i den overgangen i fra skolen”.

I kommunikasjonen mellom skolen og hjemmet formidlet flere at det må utveksles informasjon begge veier, og viktigheten av at skolen er lett tilgjengelig for kontakt. Flere opplevde det som positivt å ha tett kontakt både gjennom telefonsamtaler og SMS. En av informantene hadde avtale med skolen om at hun kunne ta kontakt når som helst i løpet av dagen, og at skolen svarte når det passet for dem. Noen formidlet behovet for gjensidig informasjon i den daglige og løpende kontakten, og at det må sikres at informasjon ikke bare blir gitt eleven, men også foreldrene.

“Og så var vi i møte i september, og da kunne rektor fortelle meg at (navnet på barnet) har fått tilbudet, om å møte på skolen under den første koronapandemien. Men hun hadde takket nei, og mor ikke var informert.”

En av mødrene i studien understreket viktigheten av at stemmen til eleven ble innhentet og lyttet til. Flere beskrev at de både var slitne og følelsesmessig påvirket av å stå i en krevende situasjon som noen ganger varte over tid. Det at skolen tåler dette uttrykket i kommunikasjonen mellom skole og hjem ble nevnt av flere som viktig, og videre at foreldre har behov for å bli møtt med varme, forståelse, støtte og anerkjennelse.

I et godt skole-hjem-samarbeid nevnte flere at det må foreligge en felles skriftlig plan knyttet til mål om mer skoleoppmøte for barnet, og at disse målene må være realistiske. Flere pekte på viktigheten av jevnlig møter og at det bør være skolen som er initiativtakere og drivere i samarbeidet både hva gjelder møteplan og hyppighet i disse, forslag til tiltak, påkobling av andre hjelpere ved behov, initiering av kartlegginger og eventuelle henvisninger.

“Så det viktigste tipset til skolene er at det er skolene som må være i førersetet, så foreldrene ikke blir så slitne.”

Perspektivet på hvordan det er å være lærer for et barn med høyt skolefravær ble også belyst av flere informanter. Læreren bør få støtte i skole-hjem-samarbeid fra ledelsen ved skolen slik at de ikke er alene om dette ansvaret.

“Og de har jo dårlig samvittighet de også. For sånn som hun ene læreren som har fulgt (navnet på barnet) i mange år, skulle ha gjort så mye mer? Ja, men så sier jeg at, du har tross alt 25 andre elever.”

Hjelpere, som helsesykepleier, PPT, fraværsteam eller andre, må også kobles på tidlig ifølge flere informanter. Målet med å koble på hjelpere bør være å lage et lag rundt barnet, men også å for å minske belastningen på læreren. Målet for arbeidslaget bør være å skape et team med mål om å støtte barnet og familien.

“Du kan sette inn fagpersonene inn i skole ja. Men fagpersoner som skaper et lag rundt familien. Ikke fagpersoner som skal være der for å fortelle familien hva de gjør feil.”

Viktigheten av en lærer med en god relasjon til både barnet og foreldrene ble vektlagt av flere for et godt skole-hjem-samarbeid. Videre mente flere at skolene bør arrangere kursing av

ansatte med tematikk knyttet til skolefravær og arbeidsmåter i den forbindelse slik at de ansatte blir bedre i stand til å følge opp barn og familier der dette er en utfordring.

To av mødre mente at det er viktig at skolen ser etter ressursene i foreldrene og innlemmer disse som en viktig del av skole-hjem-samarbeid:

“Jeg ønsker at de skal se oss om de hele menneskene vi er. Jeg ønsker at de skal anerkjenne vår stemme og vår kompetanse. Det at vi faktisk er eksperter på vårt eget barn. Det at vi ønsker å samarbeide.”

“Som foreldre trenger du anerkjennelse på at du gjør noe bra. Ja, men ikke sitt og finn feilen, men hva kan vi, vi må se framover.”

Videre understreket flere viktigheten av at skolen er bevisst det asymmetriske maktforholdet mellom skolen og foreldre:

“Jeg tenker at det er kjempeviktig at skolen er klar over hvor sykt sårbare foreldre i denne situasjonen er, på grunn av det ujevne maktforholdet.”

Noen mødre i studien var opptatt av at foreldre trenger å oppleve at skolen har tillit til dem. Det ble også pekt på at skolene må ha forståelse for at det kan oppstå affektreaksjoner fra foreldre i behovet for å beskytte sitt eget barn. Noen understreket også det at foreldre trenger å høre at de ikke er alene, og at flere er i samme situasjon som dem. Andre bemerket at skolene må vite at foreldre kan oppleve det skamfullt å ha et barn som ikke klarer det andre barn klarer.

Flere av mødre hadde opplevd at ansvaret for at høyt skolefravær hadde oppstått, ble lagt på dem og/eller barnet. Noen ønsket å gi råd til skolene om å ikke legge ansvaret på foreldre eller barn alene, men at skolen måtte være bevisst at det kan være faktorer i skolen som kan være en forklaring på høyt skolefravær. En mor uttrykte ønske om en fellesskapstanke for skole og hjem.

I tillegg påpekte noen av mødre at skolene må tåle kritikk fra foreldre. To av mødre i studien mente at norsk skole bør innse at den ikke er rigget for alle, og at den bør endres fundamentalt og på en måte som gjør den mer tilpasset sårbare og nevrodivergente elever. En av mødre rådet skolene til å ha som mål å gjøre skolen mer mangfolds-vennlig og øke kompetansen på nevrodversitet, og at skolene vil lykkes i større grad om de klarer å bygge

fellesskap som rommer alle typer elever. Skolen bør ha som mål å gjøre seg relevant for alle typer elever. Sitatet under illustrerer hennes syn:

“Og som på en måte, hvis at du tilrettelegger for et skolemiljø for nevrodivergente barn, hvis du tilrettelegger for nevromangfold så vil du inkludere alle. Da vil ingen falle utenfor.”

Hun formidlet videre at et skole-hjem-samarbeid må være preget av kjærlighet og anerkjennelse fremfor mistillit.

1.2 Skolebytte

Skolebytte utkrystalliserte seg som et undertema under hovedtemaet “Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder”, da tre av mødrene i studien har barn som har byttet skole en eller to ganger. Skolebytte, eller avgjørelsen om å begynne med hjemmeskole, var knyttet til misnøye i skole-hjem-samarbeid fra foreldrenes side, samt at de ikke opplevde at skolens oppfølging førte til bedre skolefungering for deres barn. Alle tre fortalte at de hadde forsøkt å ha tillit til den opprinnelige skolen. De hadde forsøkt å delta i et samarbeid med et åpent sinn og ønske om at det skulle fungere, men at de til slutt ikke så annen utvei enn å bytte skole etter at forsøket på å få til god skolefungering for barnet samt et fungerende skole-hjem-samarbeid. Mangel på felles forståelse knyttet til hva utfordringene bestod i, og hvordan de best kunne løses, sto for disse i veien for et godt skole-hjem-samarbeid.

Alle de tre informantene hadde opplevd at de over tid hadde forsøkt å ha tillit til skolen, samt å delta i et skole-hjem-samarbeid til beste for barnet med mål om økt skoleoppmøte. De pekte alle på manglende kunnskap om skolefravær som en viktig årsak til at de til slutt ikke så noe annet alternativ enn å bytte til en annen skole. En av informantene pekte også på opplevd mistillit fra skolen til dem som foreldre som en stopper i samarbeidet:

“Ja over neste jul igjen da, og hvor da samarbeidet med skolen forverret seg faktisk. Og da begynte jeg å merke mistilliten fra læreren på (navnet på skolen). For sånn, vi skal jo være her, men sånn så lenge det går bra og ungen tilpasser seg våre system.”

1.3 Grad av støtte fra skolen

Mødrene i studien oppga støtte fra skolen i et skole-hjem-samarbeid som vesentlig for å lykkes med å hjelpe barnet. Informantene opplevde graden av støtte fra skolen ulikt. Flere av

dem uttrykte behov for at skolen er initiativtakere til samarbeid og at det er de som kommer med forslag til tiltak for å hjelpe barnet deres. Flere hadde erfart at dette ansvaret hadde blitt lagt på dem som foreldre.

Det at skolen har kunnskap om skolefravær og kan noe om gode arbeidsmåter og tiltaksplaner i den forbindelse fremstod som viktig for foreldrene i studien. I tillegg formidlet foreldrene som deltok behov for å bli tatt på alvor og bli lyttet til i samarbeidet med skolen. Felles forståelse øker sjansen for at foreldrene opplever støtte i skole-hjem-samarbeid ifølge flere informanter.

En av informantene hadde opplevd endring i positiv retning hva gjelder støtte og oppfølging da det ble ansatt ny rektor og avdelingsleder ved skolen til barnet hennes. Tidligere hadde hun gitt uttrykk for behov for faglig støtte til barnet hennes og at det måtte settes av ressurser til dette til daværende rektor, uten at dette ble fulgt opp. Ny rektor og avdelingsleder gjorde mer enn man kan forvente slik mor opplevde det. De strakk seg langt, også utenfor tildelte ressurser, for å legge til rette for skoleoppmøte og bedre skolefungering for barnet.

Graden av støtte handlet for flere av informantene om hyppighet og gjensidighet i kommunikasjonen mellom skole og hjem. Flere formidlet at det er lett å føle seg som en byrde når man har et barn med høyt skolefravær, og at de satte pris på at skolen var tilgjengelig for kontakt.

“Ja og jeg har sagt på et møte en gang at jeg synes det er litt ubehagelig når jeg kommer på noe klokka 21.00 om kvelden, at jeg sender en tekstmelding da. (...) Men jeg fikk lov å ta kontakt når som helst, ikke sant? Men at det ikke ... Jeg skulle ikke føle på det da. Fordi avtalen var at de kunne svare når det passet. Ja veldig fin avtale, så det har de.”

En av informantene sa at hennes barn også opplevde det som positivt at kontaktlæreren og hun som mor hadde tett kontakt fordi da slapp barnet selv å formidle nødvendig informasjon mellom moren og kontaktlæreren.

I møter mellom foresatte og skolen sa flere at det må lages tiltaksplaner med realistiske mål. Skolen må sette seg inn i, og prøve å forstå utfordringene, før disse planene utformes.

Foreldrenes og elevenes stemme må lyttes til, og det de formidler må gjenspeiles i planene.

Tre av mødrene i studien var, på tidspunktet intervjuene ble gjennomført, fornøyd med graden av støtte fra skolen og opplevde at denne var godt tilpasset det ambisjonsnivået som

var realistisk for deres barn på dette tidspunktet. To av mødrene var misfornøyd. En av informantene hvis barn gikk i tiende trinn, formidlet at hun mer eller mindre hadde resignert i forsøket på å bedre samarbeidet med skolen og så frem til at det var over. Hun trodde at skolen også så frem til at samarbeidet ble avsluttet.

1.4 Forståelse

Forståelse er sentralt i alle fem intervjuene og er derfor et naturlig undertema. Fire av mødrene hadde erfart at skole og hjem hadde hatt ulik forståelse knyttet til hva utfordringene til barnet hadde bestått i og hvordan man burde samarbeide for en bedre skolefungering. Mangel på felles forståelse førte som tidligere nevnt til skolebytte for barna i tre av familiene. Forståelse ble også beskrevet som noe noen av informantene opplevde som personavhengig. Graden av forståelse hang sammen med hvem de møtte, og på hvilken måte de ble møtt. I de tilfellene der det hadde vært bytte av lærere, ledelse eller andre hjelpere hadde dette påvirket opplevelsen av å bli forstått i enten positiv eller negativ retning. En av mødrene hadde opplevd et skole-hjem-samarbeid preget av felles forståelse knyttet til barnets utfordringer, og beskrev hvordan disse ble fulgt opp etter at det ble ansatt ny rektor og avdelingsleder:

“Ja, skolen har egentlig vært enestående, og fulgt opp de altså. Som nå de siste to årene. Ja når det kom inn alle de rette folkene, fordi at det er jo som sagt at de har ikke ressurser, de har ikke penger. De har ikke kapasitet, så og jeg føler at de gjør egentlig alt for ungene. Så lærerne de har gjort alt de har kunnet etter ressursene, men han (navnet på ny rektor) han gjør mer enn hva han har ressurser til. Han får det til likevel”.

Felles forståelse ble beskrevet som noe som hadde en effekt både knyttet til tilliten i skole-hjem-samarbeid, men også bedre koordinert arbeid for å få på plass en godt tilpasset plan for flere.

“Sånn at de har tilrettelagt veldig bra her da, og (navn på kontaktlæreren) har vært enestående. Har det ikke vært for henne så ... For hun koordinerer skolen. Ja hun er fenomenal.”

Flere av informantene pekte på at det hadde stor betydning hvilke mennesker du møtte og hvilken forståelse de hadde knyttet til utfordringene til barnet.

“Og så er det vel det i forhold til skolen at hvis det ikke fungerer; let etter de snille øynene på den skolen. Er det noen som forstår?”

En informant hadde opplevd at hennes forståelse og skolens forståelse samsvarte med hverandre. Hun og kontaktlæreren oppdaterte hverandre på situasjonen hjemme og på skolen som et utgangspunkt for å lage gode avtaler gjennom tett og daglig kontakt.

Barnet til en annen informant hadde byttet skole to ganger. På de to første skolene barnet var elev ved, opplevde mor at skolen manglet kunnskap om skolefravær og arbeidsmåter knyttet til dette. Hun opplevde en helt annen situasjon ved den siste skolen barnet hennes var elev ved da intervjuet fant sted. Etter å ha forklart situasjonen de var i, og hadde vært i over mange år, opplevde de at rektor hadde en god forståelse:

“Og så har vi møte rett før jul. Og så kjenner jeg at hun forstår det.”

En av informantene hadde opplevd ulik forståelse hos skolene barnet hennes hadde vært elev ved, men også hos BUP. Ulik forståelse hadde ført til at foreldrene opplevde at de måtte forholde seg til tiltaksplaner som stred med deres egen forståelse i den grad at mor mente det hadde vært skadelig for barnet. Foreldrene hadde forsøkt å formidle til skolen at barnet deres hadde hatt store utfordringer som kom sterkt til uttrykk på hjemmebane, men ikke på skolen. Barnet hadde brukt mye energi på å holde maska på skolen, og utfordringene var derfor ikke like synlige der. Foreldrene opplevde å bli mistrodd knyttet til dette, og at nødvendige tiltak derfor ikke ble iverksatt.

Ulik forståelse mellom skole og hjem hadde for tre av informantene ført til at de tok avgjørelsen om å bytte skole for sitt barn. Skolebytte resulterte for en av dem i en situasjon der det var mer samsvar i forståelse mellom skole og hjem.

1.5 Tillit/mistillit

Tillit eller mistillit ble benevnt som sentralt i skole-hjem-samarbeid av alle mødrene i studien. Tre av informantene opplevde på det tidspunktet intervjuene ble gjennomført, gjensidig tillit i skole-hjem-samarbeid. Alle informantene unntatt én hadde opplevd skole-hjem-samarbeid preget av mistillit.

Tillit ble også nevnt som en faktor som er personavhengig, og at man i et skole-hjem-samarbeid kan oppleve tillit til noen ansatte ved skolen, og mistillit til andre.

En informant hadde opplevd å ikke bli hørt av rektor på skolen på tross av at hun flere ganger hadde formidlet bekymring knyttet til barnets skolegang både via e-post og muntlig. Hun hadde blant annet bedt om å få koblet på det kommunale fraværsteamet uten at hun hadde blitt hørt på dette. Hun hadde opplevd rektor som svært nedlatende, og det endte til slutt med at mor sendte avviksmelding på rektor knyttet til manglende oppfølging. Dagen etter ble rektor sykmeldt og kom ikke tilbake.

“Så gikk nå tida da, så når hun begynte i sjuende så begynte hun læreren hennes som hadde fulgt henne fra sjette til sjuende, og skulle være med over til ungdomsskolen, å se at det kom til å bli utfordringer. Vi tok det opp med rektor, og det ble liksom ikke satt inn noe ekstra ressurser når hun begynte i åttende.”

Den konstituerte rektoren som tok over fulgte opp de tilbakemeldingene mor hadde kommet med, og hun beskriver at denne rektoren (som i dag er fast ansatt som rektor) er en av grunnene til at barnet hennes klarte å komme tilbake til skolen.

Mødrene i studien formidlet det å bli hørt og forstått som et premiss for å kunne ha tillit til skolen. En av informantene har erfart at skolene ikke har hatt tillit til dem som foreldre.

“For at jeg har jo i aller høyeste grad prøvd også skaffe hjelp til oss, og skaffe hjelp til ungen vår. Opplever allerede da i det samarbeidet med skolen, en nagende mistillit sant.”

Denne mammaen hadde også opplevd at denne mistilliten hadde preget måten barnet hennes hadde blitt møtt på av skolen.

1.6 Råd til andre foreldre

Et av spørsmålene i intervju-guiden er hvilke råd informantene vil gi til andre foreldre i samme situasjon når det kommer til skole-hjem-samarbeid knyttet til høyt skolefravær. I rådene beskrev de hva de anbefaler andre foreldre i samme situasjon å gjøre for å skaffe hjelp til barnet sitt. De beskrev også hvordan de selv hadde forsøkt å håndtere det som følger med å være forelder til et barn med skolefravær både følelsesmessig og knyttet til de forventninger de opplever at skolen og andre stiller til både barnet og dem selv.

To av mødrene rådet andre foreldre i samme situasjon til å søke hjelp tidlig, fordi man ikke vil klare å løse utfordringene på egenhånd. En annen ga råd om å godta hvor krevende situasjonen er. En mor rådet også andre foreldre til å være åpne for at det man gjør som

forelder både kan være både rett og feil, og en annen pekte på viktigheten av å stresse ned. Det å ikke være så streng med seg selv ble også nevnt som et råd til andre foreldre.

En av mødrene mente åpenhet om utfordringene til barnet var viktig, mens en av de andre pekte på at det hadde vært vanskelig å få andre til å forstå utfordringene til barnet de gangene de hadde forsøkt å være åpne om det. Et av rådene handlet også om viktigheten av å få inn noen med et mer nøytralt forhold til barnet som kan veilede og gi råd.

En av de andre mødrene rådet foreldre til å lese seg opp, og å skaffe kunnskap om alternativ pedagogikk som støttet ens egne tanker om barnets strev og å ikke måle seg med norsk standard, men egen standard:

“Min viktigste støtte faktisk var det å lese meg opp, og skaffe meg kunnskap selv. Både om alternativ pedagogikk, finne ut av selv. Hvorfor er dette så vanskelig for barnet mitt som det er, om det er da på grunn av pedagogikken. Noe som vi mener det er med (navnet på barnet). (...) Lese deg opp på å prøve å finne det som gir gjenklang i deg. (...) Slik at du på en måte føler du har noen som støtter deg der ute da, og som forstår deg og din situasjon. Og prøve å forstå, og prøve å finne løsninger. Og det å godta hvor krevende situasjonen er.”

Hun nevnte også det å anerkjenne at barnet, på tross av utfordringene, gjør så godt det kan. En bør også si unnskyld de gangene en som forelder går over streken. Til slutt rådet hun andre foreldre til å holde fast ved ansatte ved skolen man som foreldre og barn får tillit til og er trygg på.

En av informantene, som var misfornøyd med skolen til sitt barn, anbefalte andre foreldre i samme situasjon til å bytte skole.

2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeid

2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	2.1 Endring i skole-hjem-samarbeid med andre hjelpere 2.2 Forståelse
--	---

De fem informantene hadde alle erfaring med å ha med andre hjelpere enn skolen i skole-hjem-samarbeid. Barna til alle informantene så nær som ett hadde sakkyndig vurdering. Tre av barna hadde vært i samarbeid med BUP. I to av skole-hjem-samarbeidene hadde det vært

koblet på kommunale fraværsteam, og i ett av samarbeidene hadde et kommunalt lavterskeltilbud for familier vært koblet på.

Helsesykepleier ble nevnt i to samarbeid. I det ene samarbeidet hadde det ikke vært mulig med hyppige nok treff med barnet til at det har opplevd dette som nyttig. I det andre hadde ikke kjemien vært så god, og barnet hadde derfor ikke ønsket å fortsette med samtaler.

Blå kors hadde vært en sentral hjelper for en av familiene, og ble beskrevet som en beskyttende faktor for barets fungering. En av mødrene i studien hadde også søkt hjelp via privat psykolog, en annen informant via Barne- og ungdomshabilitering (HABU). I tillegg til dette ble fastlege, osteopat og kommunepsykolog nevnt som eksterne hjelpere. Hjelperne hadde i ulik grad og omfang deltatt i skole-hjem-samarbeid.

2.1 Endring i skole-hjem-samarbeid med andre hjelpere

Et av støttespørsmålene i intervju-guiden er om skole-hjem-samarbeid ble lettere eller vanskeligere med hjelpere i samarbeidet. Flere av mødrene pekte på eksterne hjelpere som viktige, eller for noen også avgjørende for positiv endring i skole-hjem-samarbeidet.

Støtte fra PP-tjenesten hadde gjort samarbeidet lettere for flere. I to av samarbeidene hadde PPT vært koblet på med utgangspunkt i lærevansker, og i to av samarbeidene med utgangspunkt i andre utfordringer knyttet til blant annet engstelse og samspill. Barnet til en av informantene har sakkyndig vurdering med bakgrunn i at barnet blant annet har høyt læringspotensiale. Noen hadde opplevd at samarbeidet med PPT ikke gjorde skole-hjem-samarbeid lettere første gang de hadde kontakt, men at det hadde blitt lettere da de fikk ny saksbehandler. Betydningen av hvem du møter ble bemerket av flere. Videre påpekte flere at det hadde hatt stor betydning om man forstår utfordringen likt med tanke på hva den består i, hvordan den bør følges opp, og hvor mange timer som bør tildeles. For informantene som hadde opplevd oppfølgingen fra PPT mangelfull eller med utgangspunkt i ulik forståelse, hadde ikke skole-hjem-samarbeidet blitt lettere.

“Jeg syns hele tiden at de har vært hyggelige, og at det bare er prat. Og de skriver nye tiltak, og det skjer ikke en dritt. Ingenting har endret seg. Det er ikke noen etterrettelighet på noen ting. Sånn som også den sakkyndige vurderingen, hva skal du med den til da hvis man ikke etterpå skal bruke den til å jobbe målrettet mot den? Og det samme er det med alle tiltak. Alt jeg har foreslått. Det er ingenting.”

I de to samarbeidene der de kommunale fraværsteamene hadde vært koblet på er opplevelsen ulik. En informant hadde opplevd fraværsteamet som støttende og til god hjelp i arbeidet med å utforme gode planer for barnet.

“Jeg synes det ble veldig mye lettere. Men jeg ble lettere til sinns jeg og. Fordi at jeg føler at jeg endelig at fokuset er jo (navnet på barnet). Og så følte jeg at jeg dro ikke lasset alene.”

Den andre informanten hadde vært skeptisk til måten fraværsteamet hadde møtt dem som familie, men hadde et ønske om å være positiv til deres forslag uten at dette fikk ønsket effekt:

“Jeg husker jo på at jeg var litt i tvil på måten de gikk inn i sånne familier på. Men samtidig når du så står midt oppi det og ungen din har utviklet skolefravær, så blir det jo også veldig ... Du har veldig lyst til å ha noe sånn quick-fix da. Man blir veldig sånn besnært av å ha folk som på en måte kan tilby deg kjappe enkle løsninger på ting. Sånn; nå må du fortelle meg hva jeg skal gjøre, sånn at jeg kan få det her til å gå bra sant. Og at du på en måte skal reparere atferden til ungen uten å gå bak sant og, og det ... Og jeg var nok der da, for jeg forsto jo ikke heller.”

For de tre familiene som hadde hatt samarbeid med BUP formidlet ingen av dem at det hadde blitt lettere å samarbeide med skolen etter at de ble koblet på. En familie ba også om hjelp fra HABU etter mistillit til BUP, men skole-hjem-samarbeidet ble ikke bedre fordi de opplevde at skolen var mistroisk til HABU sin konklusjon.

2.2 Forståelse

Det har vært ulik forståelse mellom hjelpere og foreldre i flere av samarbeidene. I et av samarbeidene hadde mor opplevd at forståelsen hadde vært i samsvar hele veien. Forståelse, både lik og ulik, har vært med å påvirke skole-hjem-samarbeid med utgangspunkt i måten skolene har forholdt seg til det hjelperne har konkludert med på vegne av barnet.

En av informantene hadde hatt en forståelse av barnets utfordringer som var i samsvar med PPT sin, men ulik forståelse med tanke på hvor mange timer som burde tildeles til tilpasset opplæring. Flere informanter pekte på at de også i møte med PPT hadde erfart at det hadde betydning hvem man møtte, og om de opplevde at den de møtte forsto barnets og familiens utfordringer:

“Og så har vi møtte rett før jul (med PPT). Og så kjenner jeg at; å herlighet hun forstår det. Og det var bare sånn. (...) For det er denne maktesløsheten du har fordi du er en mor mot et system. Og det er et så ujevnt maktforhold.”

Tre av informantene hadde som sagt hatt en negativ opplevelse av å samarbeide med BUP, og misnøyen tok for alle tre utgangspunkt i ulik forståelse av utfordringene til barnet og gjensidig mangel på tillit. Det har vært en belastende opplevelse for dem at BUP har hatt en annen forståelse knyttet til utfordringene til barnet fordi de er den profesjonelle part. En av mødrene opplevde BUP som toneangivende overfor skolen og andre som skulle delta i et samarbeid om hva utfordringene til barnet besto i, hvordan de kunne forstås og hvordan man burde jobbe for å hjelpe barnet. Skolene forholdt seg til BUP som en faglig veileder knyttet til hvordan de burde utøve sin praksis overfor barna. Flere av mødrene formidlet at de opplevde at skolene stolte mer på BUP sin forståelse enn foreldrene sin.

Flere av mødrene i studien opplevde at kontakt med eksterne hjelpere med en, etter deres mening, god forståelse av barnets utfordringer hadde hatt en positiv effekt på skole-hjem-samarbeidet. Hjelperne hadde vært med på å formidle denne forståelsen til skolene. Flere formidlet at dette har vært fint fordi de da slapp å formidle dette til skolen selv. Det var også en lettelse for dem at denne forståelsen ble brukt som utgangspunkt for å utarbeide planer.

“Men så sitter det da heldigvis en klok kommunepsykolog der. Og han tegnet en trapp. Her må dere se hva vi har med å gjøre. Altså, dere har en plan her oppe på tredje og fjerde og femte trinn i denne trappen, men (navnet på barnet) ligger faktisk her nede. Og så tegner han en mørk kjeller under trappa og sier at: Der ligger han. Og det, det er bare sånn jeg har hatt med meg hele tiden. At det finnes voksne mennesker i systemet som ser ting sånn som det er. Og ikke er opptatt av å presse eleven inn i den malen som en har.”

3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær

3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær	3.1 Ensomhet 3.2 Skam 3.3 Støtte fra andre 3.4 Belastning
---	--

Dette ble ikke presentert som et eget tema i intervju-guiden, men de fleste informantene formidlet sine erfaringer med å være foresatt til et barn med høyt skolefravær, og det er derfor naturlig å ha med dette som et hovedtema. Dette kan være relevant med tanke på skole-hjem-samarbeid fordi kunnskap om denne erfaringa kan øke skolenes og andre hjelpere sin forståelse

av hvordan det oppleves. De undertemaene som gjennom intervjuene har blitt tydelige er: *ensomhet*, som ble benevnt i de fleste intervjuene, opplevelse av *skam* knyttet til situasjonen med å være forelder til et barn med høyt skolefravær, *støtte*; hvem opplever foreldrene støtte fra, og på hvilken måte, og til slutt *belastning* knyttet til erfaringer med å ha et barn med høyt skolefravær.

3.1 Ensomhet

Flere av informantene pekte på at de har følt seg alene om å håndtere utfordringene barnet har knyttet til skoleoppmøte. Flere av dem formidlet også at de kunne være selvkritiske, og også usikre på om det de gjorde for å prøve å hjelpe barnet var rett eller feil.

De som etter hvert har fått støtte og hjelp fra enten skolen eller andre hjelpere pekte på dette som en lettelse.

“Og sånn som PPT, noe av det første de sa er at dere er ikke alene. Du aner ikke. Det er så mange som har det sånn som dere, dere er ikke alene. Vit det, liksom.”

I de skole-hjem-samarbeidene som har vært preget av mistillit formidler alle informantene at de følte seg alene, og også en opplevelse av maktesløshet i møtet med skolen. Flere nevnte at de følte seg prisgitt skolen og dens kunnskapsgrunnlag, eller mangel på sådan, knyttet til utfordringene barnet deres hadde.

“Jeg har aldri, aldri følt meg så alene i hele mitt liv som jeg har vært i møtene med skolen. Jeg har aldri følt meg så sviktet.”

En av informantene fortalte at hun ikke fikk svar fra verken skolen eller Statsforvalteren, som hun hadde kontaktet fordi hun ikke opplevde at barnet hennes fikk den oppfølgingen hun skulle.

“Det er ingen hjelp å få. Man er helt alene. Det er ikke rart man blir sykmeldt. Jeg er så sliten at jeg vet ikke hva jeg skal gjøre.”

3.2 Skam

En av informantene pekte på at hun hadde følt på ulike typer skam både i skole-hjem-samarbeid, men også i møte med eget barn. I skole-hjem-samarbeid hadde hun kjent på skam de gangene hun eller mannen i møter med skolen hadde vist sterke følelsesuttrykk som sinne, og hatt behov for å unnskyldte dette i etterkant. Hun pekte på behovet for at skolen tar vekk denne skammen og jobber for å redusere den.

Det ble også beskrevet skam forbundet med å være forelder til et barn som ikke klarer det andre barn klarer. En av mødrene pekte på følelsen av å mislykkes i samfunnsoppdraget knyttet til å få barnet sitt på skolen.

Noen informanter understreket viktigheten av at skolene må vite at foreldrene opplever skam, men også at barnet gjør det. Skolen sitt mål bør være å anerkjenne at det er sånn og finne måter å redusere skammen på.

Skam er også en følelse to av mødrene pekte på at de hadde kjent på overfor barna sine. De rapporterte skam for at de hadde utsatt dem for forsøk på tvang etter råd fra fagfolk, og behovet for å be om unnskyldning til barnet etterpå.

To av mødrene pekte på det problematiske i at de mener flere foreldre opplever at de eller barnet blir klandret og ansvarliggjort for høyt skolefravær og mange opplever at de ikke har annet valg enn å godta dette narrative. Høyt skolefravær bør ifølge mødrene i studien ikke forklares i barnet eller foreldrene alene.

3.3 Støtte

På de tidspunktene intervjuene fant sted sa tre av informantene at de opplevde god støtte fra den skolen barnet deres var elev ved da, selv om situasjonen ikke nødvendigvis hadde vært sånn tidligere. De hadde opplevd støtten som god i de tilfellene der de som foreldre og skolen hadde delt på en felles forståelse av hva utfordringen hadde bestått i, og der hvor det fantes en tett gjensidig kontakt preget av tillit og løsningsorientering. To av informantene hadde ikke opplevd støtte i samarbeidet med skolen. De hadde ikke delt forståelse av hva utfordringen bestod i eller hvordan denne best burde løses. Begge beskrev at de hadde opplevd mangel på tillit til skolen i skole-hjem-samarbeid. En av informantene hadde ikke opplevd at skolen hadde hatt tillit til dem som foreldre.

Flere nevnte det nærmeste nettverket som en viktig støtte, men noen påpekte også at det kunne være vanskelig, for eksempel for besteforeldre å forstå situasjonen til barnet. Flere formidlet at det var godt å snakke med andre i lignende situasjon som dem selv fordi det kunne være vanskelig å få andre i deres nærmeste krets til å forstå hvordan det var å leve med et barn med høyt skolefravær.

To informanter pekte på opplevd støtte fra de hjelperne de selv har initiert samarbeid med; privat psykiater, HABU og SPISS kompetansesenter. En annen informant hadde hatt et tett og godt samarbeid med barnevern og Blå kors over flere år og hadde opplevd god støtte i det.

3.4 Belastning

Det å være forelder til et barn med høyt skolefravær ble beskrevet av flere å være belastende på flere måter. Flere av informantene pekte på logistikk og det å stå i en uforutsigbar hverdag som en belastning.

“Vi kan ikke vite om det tar fra en til fem timer å få (navnet på barnet) på skolen, eller om han ikke kommer seg på skolen når vi legger oss om kvelden. Dette går ut over arbeidsforholdene våre, altså i perioder der ting ikke fungerer, så er mor sykmeldt. Og det går utover helsa, og det går utover veldig mange ting ikke sant.”

To av foreldrene til barna med høyt skolefravær hadde fått innvilget, og en forelder hadde søkt om pleiepengar. Målet var å minske belastningen på dem selv, men også muligheten til å følge opp barnet sitt uten at det er til hinder for jobb.

Det ble også pekt på at situasjonen hadde hatt negativ effekt på helsa til flere av mødrene. Symptomer som ble nevnt er stress, forverring av fibromyalgi og utmattelse.

Mangel på anerkjennelse, det å ikke oppleve å bli hørt, samt at barnet ikke hadde fått den oppfølgingen det hadde hatt behov for ble også nevnt som en belastning for noen av mødrene. Dette førte for noen av dem til at de følte seg enda mer alene.

Noen av informantene i studien hadde blitt meldt til barnevernet av BUP eller skolen, og alle sakene hadde blitt henlagt. Barnevernsmeldingene ble opplevd som en stor belastning for de som opplevde det og førte til langtidssykemelding for alle.

4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid

4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid	4.1 Positive erfaringer 4.2 Negative erfaringer
--	--

Arbeidet med denne studien startet våren 2022. Det var da kort tid siden befolkningen og skolene hadde måttet forholde seg til ulike restriksjoner av ulikt omfang og i ulike perioder. Det ble derfor naturlig å ha med dette som et tema i intervjuene for å høre hvilken effekt pandemien har hatt for skole-hjem-samarbeid for informantene og for skolefravær for deres barn. Den viste seg å ha hatt ulik effekt for mødrene og barna i studien. De fleste mødrene i studien sa at pandemien ikke påvirket skole-hjem-samarbeid i særlig grad, men at pandemien fikk konsekvenser knyttet til skolefungering for deres barn. Tre av informantene opplevde pandemien som en kjærkommen pause i forventningene til å få barnet på skolen, en av

informantene hadde utelukkende negative erfaringer når det kom til deres familiesituasjon, mens det for en av informantene ble utslagsgivende for at skolefraværet begynte. Undertemaene til pandemien er delt inn i *positive* og *negative* erfaringer.

4.1 Positive erfaringer

Tre av informantene beskrev pandemien som noe positivt. Flere beskrev at perioden med hjemmeundervisning under pandemien reddet dem. Deres spesielle livssituasjon med et barn som var mye hjemme, var nå den normale og ingen elever skulle på skolen.

Perioden med hjemmeundervisning under pandemien ble også beskrevet som en kjærkommen pause fra forventningen om å få barnet sitt til skolen, og videre at denne perioden gjorde det mulig for noen av informantene å følge opp barnet sitt uten å være sykmeldt fra jobben sin. En av informantene beskrev perioden med hjemmeundervisning som en gavepakke hun skulle ønske hadde vart lenger.

“Ja det er pandemi, så han er jo ikke på skolen uansett. Det er jo en helt grei sånn. Det gir oss et lite pusterom faktisk. For at da slipper vi å forholde oss til det fraværet fra skole.”

To av barna til de tre informantene med positive erfaringer med pandemien klarte bare i begrenset eller ingen grad å delta i digital undervisning eller gjøre skolearbeid i perioden med hjemmeundervisning som følge av pandemien. Barnet til den siste informanten med positiv erfaring fikk tilbud om digital spesialundervisning, en økt tidlig på dagen, og en økt på slutten av dagen. I tillegg ble mor 30% sykmeldt for å kunne følge opp datterens hjemmeundervisning midt på dagen. For barnet hennes førte hjemmeskolen under pandemien også til at barnet kjente på at hun savnet skolen, vennene og de ansatte, og mor opplevde å få barnet på skolen igjen på grunn av dette. Den samme moren mente samtidig at barnet hennes hadde behov for en pause da pandemien kom, og at om det ikke hadde vært for den naturlige pausen pandemien la til rette for ville omfanget av fraværet vært større på et tidligere tidspunkt.

4.2 Negative erfaringer

En av informantene mente at pandemien muliggjorde skolefravær for hennes barn. Mor beskrev at hun tidligere ikke hadde godtatt fravær, og at det i utgangspunktet skulle mye til før barnet fikk lov å være hjemme fra skolen. Men på grunn av restriksjonene under

pandemien om å holde seg hjemme ved luftveissymptomer opplevde mor at hun måtte la henne være hjemme fra skolen.

“Ja, for fravær var veldig akseptabelt. Fordi at i det øyeblikket du kjente en antydning til en forkjølelse, så skulle du være hjemme. Det var ikke et spørsmål om kan jeg være hjemme, eller skal jeg være hjemme. Nei, du vet, det var litt mer sånn; Jeg hører at du er snufsete, du må være hjemme. Eller hun kommer og sier at hun føler seg dårlig og må være hjemme. Ja og man måtte jo, ja altså. Jeg hadde på en måte ikke noe valg.”

To av informantene beskrev det å skulle følge opp skolearbeid for barnet sitt hjemme som krevende, en av dem i den grad at hun ble sykmeldt 30% for å klare og følge det opp.

To av informantene fortalte at restriksjoner på skolen som følge av pandemien knyttet til for eksempel håndvask og hvor elevene kunne være, trigget stress hos deres barn og at skolefungeringen i denne perioden ble dårligere som en følge av det.

5. Opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær

5. Opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær	5.1 Pålagte forventninger i strid med magesfølelse
---	--

Dette hovedtemaet tar utgangspunkt i intervjuene med to av informantene i studien. Deres barn er de med høyest omfang av skolefravær. De pekte begge på opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre som problematisk. Både for dem personlig, men også på et overordnet nivå der de pekte på at norsk skole må endres fundamentalt for å romme alle typer elever. Begge formidlet at de over år hadde prøvd å møte de forventningene de opplevde å møte gjennom skole, samfunnet og andre uten å lykkes.

5.1 Pålagte forventninger i strid med magesfølelse

Informantene beskrev hvordan de hadde forsøkt å ha tillit til råd til foreldre til barn med høyt skolefravær, selv om magesfølelsen tilsa at tiltakene ikke var riktige:

“Så står det alltid et sånt her punkt med store bokstaver i disse rådene liksom. Det viktigste er at barnet kommer på skolen for jo lenger skolefravær øker, jo verre blir det. Med det resultat, at vi lokket og lurte og tvang ... Altså det var sjelden ... Det var nok noen ganger der jeg dro ham inn i bilen noen ganger jeg dyttet han ut av bilen.

Jeg fulgte han inn noen ganger, gikk fra ham i gangen. Grinende og kommer springende etter. Alle disse tingene har vi gjort. Og det er helt jævlig at vi gjorde det. Og det har vi måttet reparert og reparert på. Og vi holder fortsatt på å reparere. Og du gjør det mot din egen følelse, men du tenker; Ja, men hvis de mener at vi må gjøre dette, så gir hen seg vel kanskje snart da?"

En av informantene fortalte om at de også tvang barnet på skolen i god tro og etter råd fra fagfolk:

"Han sier fortsatt jeg husker på at pappa holdt meg, og at jeg ropte på deg, og at du ikke kom. Og det var sånn vi utsatte ham for, i god tro da. Etter råd fra fagfolk (gråter). Jeg kommer aldri tid til å gjøre noe sånt igjen. Aldri! Jeg kommer til å følge intuisjonen min. Dette er så riv ruskende feil!"

I de tilfellene der skoler samarbeider med foreldre som mislykkes i å få barnet sitt på skolen pekte en av dem på viktigheten av å bli møtt med omsorg fremfor klandring og mistenkeliggjøring, men også at hun som mor opplevde en forventning om å være balansert i møte med skolen samtidig som familien gjennomlever en vanskelig livssituasjon.

"Men det er et paradoks at i alle de årene, som (navnet på barnet) har holdt på å streve med dette her, så har ikke skolen en eneste gang sagt til oss foreldre: "Hvordan går det med dere opp i det her?" Ikke en eneste gang. Det har vært mistenkeliggjøring fra dag en. Og det ser jeg nå, men jeg har brukt veldig mye energi da. På å være den her forelderen som skal samarbeide. Som ikke skal gjøre noen ting som er sånn ... Jeg skal oppleves som så balansert, og så ja, strukturert og så voksen."

Begge informantene mente at det norske skolesystemet bør endres. De var begge skeptiske til forskning på skolevegring som anbefaler (mild) tvang og å gjøre det utrivelig hjemme for å få barnet på skolen. De mente at det derimot er skolen som må jobbe for å gjøre seg relevant for alle barn, og slutte å legge ansvaret for skolefraværet på barnet eller foreldrene.

DISKUSJON

Målet for denne studien er å få en bedre forståelse av hvordan det erfarer å delta i et skole-hjem-samarbeid for en forelder til et barn i ungdomsskolealder med høyt skolefravær. Informasjon som kan belyse dette er hentet gjennom intervjuer med foreldre i en sann situasjon. Det finnes mye forskning på skolefravær, og skole-hjem-samarbeid hver for seg, men det mangler utfyllende forskning som ser disse i sammenheng, og særlig med utgangspunkt i foreldreperspektivet. Det er en overvekt av kvantitative studier knyttet til skolefravær, og det er et behov for flere kvalitative studier med utgangspunkt i elev- og foreldreperspektivet (Dannow, 2018, s. 2). I tidligere forskning har stemmen til både foreldre og elever blitt innhentet, men da med fokus primært på skolefravær (som for eksempel Heyne mfl., 2019, Ingul mfl., 2019, Havik & Ingul, 2021, Solberg, 2022) eller skole-hjem-samarbeid (som for eksempel Drugli & Nordahl, 2016 eller Evdsten, 2007, Keita, 2020) hver for seg.

Mødrene i denne studien har med utgangspunkt i tematikk knyttet til erfaringer i skole-hjem-samarbeid beskrevet ulike perspektiver. Hovedfunnene i studien peker på viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid, betydningen av felles forståelse mellom foreldre og skolen, og foreldre og andre hjelpere, asymmetrien i relasjonen mellom skole og hjem, og foreldre og andre hjelpere, pandemiens effekt på skolefravær og skole-hjem-samarbeid, og til slutt foreldres behov for omsorg og anerkjennelse i skole-hjem-samarbeid. Disse funnene vil være utgangspunkt for diskusjonen under.

1. Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid

Flere av mødrene i studien understreket viktigheten av tett og lett tilgjengelig kommunikasjon mellom skole og hjem. Dette bekreftes som en viktig faktor i tidligere forskning for å gjøre lærere i stand til å få bedre innsikt i elevers behov og fungering, og mulighet til å tilby individuell emosjonell støtte for elevene (Havik mfl., 2014, s. 5; Ingul mfl., 2019, s.50; Drugli & Nordahl, 2016, s. 6). Mødrene i studien pekte også på viktigheten av å etablere et skole-hjem-samarbeid tidlig, og før utfordringene med skolefravær hadde blitt store. Dette stemmer overens med Havik mfl. (2014, s.12), sin studie der foreldre peker på at skole-hjem-samarbeid ikke ble etablert før utfordringene med skolefravær var blitt betydelige.

Viktigheten av en god relasjon mellom lærer og elev ble også benevnt av flere. En av informantene fortalte at datteren hennes hadde god tillit til læreren sin, og at hun syntes det var en lettelse at han kunne kommunisere med moren om dagene på skolen slik at hun slapp å gjøre det. Flere informanter benevnte den gode relasjonen til læreren som avgjørende for at

fraværet ikke fikk et enda større omfang. God kjennskap til eleven og behov for tilpasninger økte skolefungering for flere. Dette understøttes av flere studier der det er dokumentert at forholdet mellom lærer og elev er en sentral faktor for elevenes motivasjon og læring (Federici & Skaalvik, 2015, s. 12; Krane, 2017, s. 16; Drugli, 2012, s. 15). Dette pekes på som en faktor som påvirker skolefravær i en studie hvis mål var å finne ut hvilke skolefaktorer foresatte mente hadde betydning knyttet til utvikling av skolefravær. Resultater av studien peker på en god relasjon til lærer kan være av avgjørende betydning for elever i risiko for skolefravær (Havik mfl., 2014, s. 15).

Flere av mødrene i studien fortalte at barnet deres hadde vist tegn til sårbarhet og utfordringer helt fra første klasse, og en av dem også siden barnehagen. Flere viste også til at hele deres tilværelse i perioder hadde vært preget av arbeidet med å forsøke å hjelpe barnet til å klare og møte på skolen. I en artikkel av Havik og Ingul (2021, s.7) der målet er å definere, beskrive og diskutere begrepet skolevegring, vises det til at skolefravær kan utvikle seg over lang tid, og eleven og familien kan ha opplevd utfordringer lenge før de blir synlige i skolesammenheng. Hjemme kan utfordringene komme til syne gjennom at barnet for eksempel uttrykker ønske om å få slippe å dra til skolen om morgenen, ulike typer atferd og treghet om morgenen for å unngå skole. Skolene kan se tegn til utfordringer gjennom repetert fravær i perioder eller at eleven ikke møter til timer. Dette understreker behovet for at både foreldre og skoler både må ha kunnskap om tidlige tegn på bekymringsfullt skolefravær og at det etableres et skole-hjem-samarbeid tidlig for å unngå at skolefravær øker, og i verste fall blir totalt. I tillegg til dette hadde flere informanter et ønske om kursing av de ansatte på skolene for at de skulle få mer kunnskap om skolefravær, og bli i bedre stand til å håndtere det fordi de opplevde at skolene manglet kunnskap om skolefravær.

For en av mødrene i studien førte manglende kunnskap om skolefravær til at det ikke ble satt inn tiltak tidlig nok. Barnet hadde betydelig skolefravær fra første klasse, men skolen satte ikke inn særskilte tiltak knyttet til dette eller etablerte skole-hjem-samarbeid med dette som utgangspunkt. Kanskje kunne omfanget av skolefravær vært mindre om disse utfordringene hadde blitt tatt tak i på et tidligere tidspunkt. Dette korresponderer med resultatene til Havik mfl., fra 2014 i en studie som hadde som mål å innhente foreldre til barn med høyt skolefravær sine tanker om skolefaktorer med betydning for skolefravær. Mer enn halvparten av foreldrene i studien opplever at lærere har manglende kunnskap om skolefravær, og derfor ikke er i stand til å avdekke tidlig nok eller følge opp på en god nok måte (Havik mfl., 2014, s.2). Det samsvarer også med funn fra en studie fra 2022 om hva og hvem som kan hjelpe

barn som strever med skolevegringsproblematikk der samtlige informanter uttrykte ønske om økt kunnskap om skolefravær hos ansatte ved skolene (Solberg, 2022, s. 41).

Betydningen av at det kobles på eksterne profesjonelle hjelpere i skole-hjem-samarbeid, og at disse kobles på så tidlig som mulig ble formidlet av flere informanter. De fleste hadde ønsket å koble på profesjonelle hjelpere med ulike mandat og som representerte ulike deler av lovverket, fordi de opplevde at skolenes kunnskap om, og forståelse av utfordringer knyttet til skolefravær var mangelfull. En del av informantene hadde hatt en opplevelse av at skolene ikke hadde vist forståelse overfor barna samt at det ikke ble satt inn tilstrekkelige hjelpetiltak. Andre hadde erfart at skolene både justerte sin forståelse, men også skole-hjem-samarbeid og planer etter påkobling av andre hjelpere. Dette er i tråd med Kunnskapsdepartementets råd til regjeringen om å legge til rette for tverrfaglige samarbeid der behov for hjelp hos barn og unge avdekkes tidlig og gis en helhetlig oppfølging (Meld. St. 6 (2019 –2020), s. 78). Om tilrettelagte tiltak som er forsøkt av hjem og skole ikke fører til fremgang kan det være behov for veiledning fra støtteapparatet, som for eksempel PPT eller spesialisthelsetjeneste (Havik, 2018, s. 153). Ingul mfl., foreslår i sin artikkel om et foreslått rammeverk for å identifisere tidlige tegn og risikofaktorer for skolevegring, at det opprettes et tverrfaglig team, der informanter både fra skolene og kommunene deltar. Målet for teamet er å bringe inn kunnskap som nettopp gjør skolene og foreldrene i stand til tidlig avdekking og oppfølging av skolevegring (Ingul mfl., 2019, s. 52).

Hjelpeapparatet har vært involvert i skole-hjem-samarbeid for alle informantene i denne studien; PPT, BUP, HABU, SPISS kompetansesenter, privat psykiater, kommunale fraværsteam, tiltak for å hjelpe familier, helsesykepleier, Blå kors og barnevern. Ulike hjelpere har bidratt på ulike måter og i ulikt omfang. De fem informantene har hatt ulike erfaringer i samarbeidet med andre hjelpere involvert. I de tilfellene der de har vært fornøyd beskrev noen av dem at bistanden fra hjelperne var avgjørende. Involvering av andre hjelpere som bidro med sin fagkunnskap økte skolens forståelse av utfordringene både eleven og familien sto i. Men også at de opplevde det som en lettelse å få flere med på laget slik at foreldrene ikke følte seg så alene. Dette er i tråd med en kvalitativ studie av Dannow mfl., (2021, s. 10) som intervjuet tre ungdommer med skolefravær og deres foreldre, der foreldrene beskrev behovet for veiledning fra profesjonelle hjelpere for å bli i stand til å hjelpe barnet sitt. I en studie som undersøkte hvordan informanter og deres døtre opplevd å bli ivaretatt av skolen og hjelpeapparatet blir andre profesjonelle hjelpere benevnt av mødrene i studien noen

ganger som støttespiller, og andre ganger ble de opplevd som en motstander (Evdsten, 2007, s.3).

Tre av mødrene i studien har barn som har byttet skole en eller to ganger. Felles for dem alle er at de minst en av gangene har byttet skole fordi de har vært misfornøyd med oppfølgingen, eller på grunn av mangel på oppfølging fra den tidligere skolen til barnet. I en masteroppgave der to ungdommer med skolefravær og fire mødre ble intervjuet, viste resultatene i studien at det for flere av mødrene måtte et skolebytte til for at situasjonen skulle endre seg til det bedre (Evdsten, 2007, s. 3). I en studie av foreldres samarbeid med kommunale skoler i sosioøkonomisk utsatte områder i Landskrona i Sverige fra 2020 bekreftes foresattes behov for skolebytte ved misnøye. I denne studien vises det til at der det er et godt skole-hjem-samarbeid og foreldrene er fornøyd med skolen, vil ikke foreldrene ønske å bytte skole for sitt barn. Det vises videre til at skolen må lykkes i å "selge" seg inn på en positiv måte som gjør at foreldrene stoler på at skolen kan ivareta deres barn på en god måte (Keita, 2020, s. 56)

Det er viktig å understreke at skolebytte i denne studien førte til en bedret skolesituasjon for kun en av informantens barn. En av informantene var misfornøyd med skolen datteren hennes gikk på da intervjuet fant sted, men hadde ikke lyktes i å finne et annet alternativ. En av informantens barn hadde enda ikke klart å møte på den siste skolen de hadde byttet til.

Støtten fra skolen ble beskrevet som viktig av flere informanter. Flere hadde opplevd å selv bli nødt til å initiere skole-hjem-samarbeid og foreslå tiltak. Dette er i tråd med funn i Dannow mfl. (2020) som viser at foreldrene i studien opplevde en forventning om at de både initierte og holdt ved like skole-hjem-samarbeid. I de tilfeller der skolen som organisasjon er fraværende blir foreldrene stående igjen med hovedansvaret for å hjelpe barnet sitt med å komme seg på skolen. Det er de ikke alltid kvalifisert for, og det kan resultere i at utfordringer med skolefravær fortsetter (Dannow mfl., 2020, s. 10). Tett skole-hjem-samarbeid og støtte fra lærere i å sette forutsigbare mål og forberedelse av ukeplaner er understreket som en viktig faktor for å forebygge skolefravær av Havik mfl. (2014, s.16). Dette stemmer også godt overens med resultater i Evdstens studie fra 2007 som også konkluderer med behovet for tidlig intervensjon fra skolen, veiledning av foresatte og en god koordinering av samarbeid for å lykkes i arbeidet med skolefravær (Evdsten, 2007, s. 3).

2. Betydningen av felles forståelse mellom foreldre og skolen, og foreldre og andre hjelpere

Felles forståelse mellom skole, hjem og andre hjelpere i et skole-hjem-samarbeid utkrystalliserte seg som et hovedfunn i denne studien, og fremstår som vesentlig i alle intervjuene. For de foreldrene som hadde erfart ulik forståelse, hadde dette for flere stått i veien for tillit i samarbeidet, og for noen som en stopper. For de som hadde opplevd å dele samme forståelse av hva utfordringene til barnet bestod i hadde dette derimot vært med på å øke tilliten i samarbeidet, og opplevelsen av å bli hørt, samt et samarbeid som har ført til positive endringer. Denne studien tar ikke stilling til hva som er riktig eller eventuell gal forståelse, men resultatene peker på at ulik forståelse ser ut til å ha relativt stor betydning for utfall.

I de skole-hjem-samarbeid der forståelsen har vært ulik mellom skolen og foreldrene har dette ført til at foreldrene ikke har opplevd at de har fått den hjelpen de har hatt behov for. Det har påvirket foreldrenes tillit til skolen og/eller hjelpeapparatet. For tre av informantene har mangel på felles forståelse ført til at de til slutt ikke har sett annen utvei enn å bytte skole. For informantene som har opplevd manglende kunnskap om skolefravær fra skolen sin side, har de hatt en opplevelse av å ikke bli tatt på alvor, samt at det ikke har blitt iverksatt tilstrekkelige tiltak for å hjelpe barnet og foreldrene. Dette er i samsvar med funn i en kvalitativ studie der tre ungdommer og deres foreldre ble intervjuet. I de tilfellene der skolen som organisasjon er fraværende blir foreldrene stående igjen med hovedansvar for en situasjon de ikke alltid er kvalifisert for å håndtere, noe som igjen kan resultere i pågående skolefravær (Dannow mfl., 2018, s. 14). Funnsom bekrefter dette finnes også i Havik mfl. (2014) der en informant pekte på at de ved en skole hadde erfart mangel på tiltak og oppfølging av skolefravær, men at de etter å ha flyttet, og i den forbindelse byttet skole, kom til en skole som påtok seg et større ansvar når det kom til oppfølging av eleven (Havik mfl., 2014, s. 13).

Flere påpekte også at hvem du møter og hvordan de forstår barnet er av stor betydning. Dette bekreftes i flere studier som understreker betydningen av å bli møtt med forståelse, anerkjennelse, interesse for å hjelpe og en forståelse tuftet på kunnskap (Evdsten, 2007; Solberg, 2022, s. 3; Havik mfl., 2014, s. 4). Det er av betydning for opplevelsen av forståelse både hvilken skole eleven går på, og hvilke rutiner de har knyttet til oppfølging av skolefravær, men det er også personavhengig.

Behovet for en felles forståelse bekreftes av Drugli og Nordahl i deres forskningsartikkel om skole-hjem-samarbeid:

Foreldrene og skolen bør derfor først og fremst komme fram til en felles forståelse av hva et positivt samarbeid betyr for de ulike partene, og hvorfor dette er viktig for eleven. Det er godt dokumentert at foreldre som tror de er viktige for sitt barns læring, og som føler seg komfortable i møtet med skolen, også er mer positivt innstilt til å delta i skole-hjem-samarbeid (Drugli og Nordahl, 2016, s. 27)

Ulik forståelse mellom foreldre og hjelpeapparat blir i denne studien i noen tilfeller beskrevet å ha større negative konsekvenser enn ulik forståelse mellom skole og foreldre. Grunnen til det er at skolene får råd fra ulike deler av hjelpeapparatet knyttet til hvordan de bør følge opp elevene. I de tilfellene der tilliten mellom skolen og foreldrene er sviktende fra før, og det i tillegg er ulik forståelse mellom foreldrene og hjelpeapparatet, opplever foreldrene mangel på anerkjennelse og det å bli lyttet til. Skolene kan trygt forholde seg til råd fra fagfolk nettopp fordi de skal representere oppdatert kunnskap og forskning. Foreldrene opplever å være prisgitt den forståelsen hjelpeapparatet bidrar med, og de når ikke frem med sine tanker og forståelse hvis disse ikke samsvarer med hjelpeapparatet sin. I en kvalitativ studie av hjelperes perspektiv benevnes det samme fra hjelpernes side. Alle seks informanter i studien pekte på at det å få felles forståelse i samarbeid med foreldre er av stor betydning for tillit i samarbeidet. Med felles forståelse mente informantene at hjelpesystemet, den unge, familien, og skolen er enige om skolefraværets årsaker og påvirkningsfaktorer (Hammer og Heiret, 2021, s. 22). Dette er i samsvar med resultater fra studien til Evdsten (2007), her fremheves kjennetegn på gode hjelpere som forståelsesfullhet, interesse og vilje til å hjelpe, respekt og anerkjennelse av foreldrenes ønsker og tilgjengelighet ved behov (Evdsten, 2007, s. 3).

3. Asymmetri i relasjonen mellom skole og hjem, og foreldre og andre hjelpere

Avmakten som oppstår ved mangel på felles forståelse bringer oss over i neste hovedfunn i studien som handler om asymmetrien flere informanter opplevde i samarbeidet både mellom hjem og skole, men også mellom hjem og hjelpeapparat. Tre av mødrene i studien berørte tematikken på ulike måter i sine intervju. Den første påpekte viktigheten av at skolene må sette seg på bakkenivå og lytte til foreldre selv om de ikke har høgskoleutdanning. Den neste beskrev maktesløsheten man opplever som forelder mot et etablert system man tvinges til å forholde seg til, og den siste som viste til opplevde forventninger til hvordan det er akseptabelt å fremstå som forelder; balansert, strukturert og voksen.

Det ble av noen mødre påpekt at de opplevde at det er lite rom for affektreaksjoner i skole-hjem-samarbeid. Keita avdekket noe lignende sin studie om foreldres forventninger i skole-

hjem-samarbeid i sosio-økonomisk belastede områder i Landskrona i Sverige. Informantene i hennes studie oppga at deres stemme ikke ble hørt eller respektert (Keita, 2020, s. 65).

Opplevelsen av å være prisgitt avgjørelser tatt på vegne av barnet og familien var noe flere informanter har erfart. I stedet for “å bygge på og fremme foreldrenes egne ressurser og sterke sider” slik Drugli og Nordahl anbefaler (Drugli & Nordahl, 2016, s. 13) har flere opplevd å bli misforstått, og ansett mer som en byrde enn som en ressurs.

4. Pandemiens effekt på skolefravær og skole-hjem-samarbeid

Restriksjonene som kom i kjølvannet av pandemien påvirket barna og skole-hjem-samarbeid for alle mødrene i studien på ulike måter. Tre av mødrene i studien hadde en positiv opplevelse knyttet til påbudet om hjemmeskole i den forstand at de fikk en pause fra forventningen om å få barnet på skolen. Alle de tre har barn som har hatt utfordringer knyttet til skoleoppmøte i hele sitt grunnskoleløp og en av dem også i barnehagen. Alle tre ga uttrykk for at de som foreldre var utslitt av å stå i en situasjon der de opplevde forventninger til at de som foreldre skulle klare å få barnet sitt til skolen. Den positive erfaringen var knyttet til en opplevelse av at både barnet og foreldrene sitt stressnivå ble lavere og at dynamikken innad i familien nå kunne handle om noe annet enn skolefravær. Om en skal ta med seg lærdom av dette inn i skole-hjem-samarbeid kan det handle om at det kan være bra for familiene å få mulighet til å ta ned stressnivået, og at de kan gjøre positive ting sammen. I tillegg kan det at man innimellom kan få “fri” fra fokuset på skolefraværet også være bra.

Det kan diskuteres om effekten av hjemmeskole ble positiv for barnas skolefungering, med tanke på at to av barna ikke klarte å gjøre noe skolearbeid hjemme eller delta i digital undervisning. Havik og Ingul (2021) undersøkte hvordan hjemmeskole fungerte for elever med skolefraværproblematikk under pandemien, fra et lærerperspektiv. Studien konkluderer med at hjemmeskole kan være positivt for noen elever fordi det kan redusere symptomer på emosjonelle vansker på kort sikt. På lang sikt viser studien at disse vanskene derimot kan øke og at det å komme tilbake på skolen blir enda vanskeligere. Det pekes likevel på at det finnes lærdom å hente fra disse resultatene som tyder på at det for eksempel kan være nyttig med undervisning i mindre grupper for elever med skolefraværproblematikk (Havik og Ingul, 2021, s.11).

Samtidig er det viktig å ta høyde for at det kan være faktorer i skolen som har vært utløsende for skolefraværet (Havik mfl., 2014, s. 2). I tilfeller hvor faktorer på skolen er utløsende for

skolefravær, slik opplevelsen er for alle de tre nevnte informantene, er det lett å forstå at pandemien ble en kjærkommen pause.

To av informantene understreket hvor viktig det er å ikke bare legge ansvaret for skolefravær på eleven eller foreldrene, men at skolene bør være åpne for at det kan forklares i nettopp skolefaktorer. Opplevelsen av at skolen legger press på foreldre knyttet til skoleoppmøte, og ikke i stor nok grad sikrer tilstrekkelig kunnskap og kompetanse i egen praksis bekreftes i to kvalitative studier. Den ene består av intervjuer med mødre og døtre med utfordringer knyttet til høyt skolefravær om hva og hvem som kan hjelpe barn med skolefraværproblematikk. Den andre består av intervjuer til mødre til barn fra 11 til 16 år om hva slags type hjelp og støtte foreldre til barn med skolefraværproblematikk trenger (Evdsten, 2007, s. 64; Solberg, 2022, s. 35)

Pandemiens restriksjoner har ført til utelukkende negative erfaringer for to av mødrene i studien. En av mødrene som tidligere hadde opplevd å ha gode rutiner for skoleoppmøte, og at datteren har forholdt seg til mors forventning om å gå på skolen, opplevde under pandemien at hun ikke kunne stille de samme forventningene til henne fordi man skulle holde seg hjemme ved minste tegn til luftveis-symptomer. Det førte til en situasjon der mor ikke opplevde å kunne bevise eller motbevise om barnet hadde symptomer eller ikke og måtte forholde seg til restriksjonene også når hun var i tvil om barnet faktisk var syk. Regjeringens rapport om tapt læring etter koronaepidemien bekrefter at mye tyder på at smitteverntiltakene har påvirket elever som av ulike grunner har kviet seg for å gå på skolen negativt (Regjeringen, 2021).

5. Foreldres behov for omsorg og anerkjennelse i skole-hjem-samarbeid

Dette hovedfunnet gjenspeiles i tittelen på denne masterstudien, nemlig sitatet: "*Hvordan går det med dere oppi det her?*", som er et sitat fra en av mødrene i studien der hun etterlyste at skole og hjelpeapparat etterspør hvordan det går med dem som foreldre i den krevende situasjonen de står i. Utfordringene de som familie står i, hadde for flere vart i mange år, og for noen helt tilbake til barnet gikk i barnehagen. Mange pekte på at de var utslitte av å prøve å oppfylle forventningen om skoleoppmøte fra skole, familie og hjelpere på den ene siden, og et barn som ikke makter å møte denne forventningen på den andre. De pekte også på at når de ikke lyktes med dette, selv om store deler av tilværelsen deres handlet om å prøve å møte denne forventningen, så ble ansvaret lagt på dem eller barnet. De etterlyste anerkjennelse og omsorg samt en skole og et hjelpeapparat som tåler affektreaksjoner fra slitne foreldre som opplever

avmakt og har opplevd nederlag år etter år. Også i de tilfellene der innsatsen ikke fører til økt skoleoppmøte er det behov for dette. Det er vanskelig å finne forskning om det, og det bekrefter behovet for mer forskning. Foreldrenes opplevelse virker å gi mening med utgangspunkt i at skolefravær utvikles over lang tid med ulike uttrykk og episoder som noen ganger bare er synlig for foreldrene (Havik og Ingul, 2021, s.7). Foreldrene står kanskje i en krevende situasjon over lang tid og kan miste troen på at de skal klare å hjelpe barnet sitt. Etter hvert som skolen og andre hjelpere også får innblikk i utfordringene kan en se for seg at det blir en mismatch knyttet til de som nettopp har fått kunnskap om strevet og de som har måttet forholde seg til det i lang tid. Kanskje kan dette skape misforståelser og mistillit i samarbeidet.

Tre kvalitative studier med fokus på skolefravær eller skole-hjemsamarbeid bekrefter funn i denne studien som understreker foreldres behov for anerkjennelse, omsorg og å bli anerkjent som en viktig bidragsyter i skole-hjem-samarbeid. Funn fra studien til Evdsten peker på hva foreldre tenker er opplevd støtte og god hjelp for foreldre ved skolefravær; en god hjelper er en hjelper som anerkjenner foreldrenes ønsker og som er tilgjengelig ved behov (Evdsten, 2007, s. 3). Foreldrene i Solberg sin studie med fokus på skolevegring var opptatt av å bli møtt med anerkjennelse, respekt og fleksible ordninger både fra skole og hjelpeapparat (Solberg, 2022, s. 41). Selv om Keita (2020) sin studie ikke handler om skolefravær peker den på viktige funn knyttet til foreldres tilbakemelding om viktigheten av at foreldres behov blir anerkjent og at man blir anerkjent som engasjerte foreldre (Keita, 2020, s. 73). Disse funnene i sum understreker behovet for videre forskning med utgangspunkt i dette. I tillegg kan skoler vurdere egen praksis i lys av dette, og vurdere om det er behov for endringer i måter å møte foresatte på.

6. Metodiske vurderinger, styrker og svakheter i studien

Perspektivet på erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til barn i ungdomsskolealder mangler i forskning, og denne studien er et bidrag til dette lite utforskede feltet. Betydningen og viktigheten av foreldres involvering i barnas skolegang blir belyst i flere studier (Carlisle mfl., 2006, side 1; Kearney, 2008, s. 459; Drugli & Nordahl, 2016, s. 7). Dette underbygger behovet for å innhente foreldrenes perspektiv på hva de tenker skolene må vite for å gjøre skole-hjem-samarbeid bedre og å bli i stand til å involvere foreldrene på en måte som kommer barna til gode.

En styrke i studien kan være at den henter inn perspektivet til foreldre som har stått i utfordringer med høyt skolefravær for deres barn i lang tid, og at den tydeliggjør deres opplevelser. Det metodiske valget av semistrukturert intervju kan også være en god metode

nettopp fordi det er en måte å få tak i denne opplevelsen, med sin åpne tilnærming og mulighet for å utforske relevante tema nærmere.

Det kan også anses som en styrke at studien kan generere andre forskningsspørsmål som bør belyses i forskning med utgangspunkt i informantenes erfaringer enten kvantitativt, kvalitativt eller med mixed methods. Eksempler på forskningsspørsmål det kunne vært nyttig å utforske videre kan handle om elevenes erfaringer og involvering, eller mangel på sådan, i skole-hjem-samarbeidet. Perspektivet og erfaringene til både ansatte ved skolene og informanter i hjelpeapparatet kan med fordel forskes mer på. I tillegg blir det i denne studien tydelig at noen skoler har mer å gå på hva gjelder å verdsette og anerkjenne foreldrerollen i skole-hjem-samarbeidet, og at det er grunn til å være nysgjerrig på hvordan dette kan forbedres og utvikles videre.

Det å inkludere stemmen til både eleven og ansatte ved skolen i tillegg til foresatte, som denne oppgaven fokuserer på, kunne bidratt til bredere kunnskap om hvordan det er å erfare skolefravær på nært hold for flere av de involverte samtidig. Dette var noe flere av informantene bemerket; at det å hente inn barnets og skolens stemme ville være nyttig for å gi et mer komplett bilde av situasjonen. Det ville i så fall krevd gode etiske vurderinger og går utover det som er mulig i en masteroppgave.

Det kan være mulig at studiens resultater ble grundigere og mer pålitelige om analysearbeidet hadde blitt utført av flere enn en forsker, og vurdert med mer enn et blikk.

Videre kan mødrene i studien beskrives som en homogen gruppe siden alle er foreldre til barn i ungdomsskolealder. Barna til informantene sitt skolefravær varierer fra totalt skolefravær de to siste årene, til at barnet til en av informantene var fullt tilbake på skolen da intervjuet med mødrene ble gjennomført. Spennet i omfang av skolefravær, og at gruppen ikke er homogen i så måte, kan påvirke resultatene.

Studien tar utgangspunkt i 5 intervjuer som er relativt få informanter, men dette er rimelig for en masteroppgave med begrensning i tid. Som tidligere nevnt har ikke studien hatt som mål å generalisere kunnskap om erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til barn i ungdomsskolealder med høyt skolefravær, men det kan gi noen innspill til behovet for mer forskning om tema.

Det kan være en svakhet at det ikke er med fedre i studien. Det var i utgangspunktet et mål å rekruttere tre mødre og tre fedre. Det var utfordrende å skaffe nok informanter, og det lyktes

ikke å rekruttere noen fedre. I en masteroppgave i skoleledelse tematiseres nettopp dette med manglende involvering i skole-hjem-samarbeid fra fars side (Grimsrud, 2019). Grimsrud viser til flere studier og rapporter som viser at mødre står for mesteparten av det direkte samarbeidet med skolen og at det i de to siste tiårene ikke har skjedd en utjevning i mødres og fedres involvering i barnas skolegang i Norge (Grimsrud, 2019, s. 13). Dette bekreftes også i Havik sin studie fra 2014 om foreldreperspektivet knyttet til faktorer i skolen med betydning for skolefravær, som også hadde en overrepresentasjon av mødre. Studien peker også på at mor ofte er den som har en større rolle med tanke på både oppdragelse og oppfølging av skolearbeid og at de derfor noen ganger kan bidra med mer informasjon enn fedre som er mindre involvert i barnets liv (Havik mfl., 2014, s.147).

AVSLUTNING OG VEIEN VIDERE

Foreldreperspektivet i skole-hjem-samarbeid for foreldre til barn i ungdomsskolealder med skolefravær er et lite utforsket område, og dette perspektivet har i for liten grad vært med på å påvirke kunnskap om og arbeidsmåter knyttet til skolefravær.

I denne kvalitative studien har fem informanter til barn i ungdomsskolealder med høyt skolefravær blitt intervjuet om deres erfaringer i skole-hjem-samarbeid. Mødrene som deltok understreket blant annet viktigheten av at det etableres skole-hjem-samarbeid knyttet til høyt skolefravær tidlig, og viktigheten av å koble på hjelpeapparatet før skolefraværet har fått et stort omfang. Kommunikasjonen mellom skole og hjem må være gjensidig, tett og hyppig, og skolen må etterstrebe en utjevning av asymmetri i skole-hjem-samarbeidet. Felles forståelse i skole-hjem-samarbeid oppleves å bidra til tillit og godt samarbeidsklima. Skolene og andre hjelpere må være oppdatert på forskning og kunnskap om skolefravær for å være i stand til å yte god hjelp.

Pandemien, og dens krav om hjemmeundervisning, ble av noen informanter beskrevet som en utløsende faktor for skolefravær, for andre som en redning i en krevende livssituasjon som ga rom for en pause fra de sterke forventningene om å få barnet på skolen. Skolefungeringen ble dårligere for barna til flere av informantene i perioden med hjemmeskole, men stressnivået ble betydelig lavere, og noen av familiene fikk det bedre. Kanskje kan vi lære noe av denne erfaringen med tanke på det langvarige og krevende samarbeidet mellom skole- og hjem som skolefravær krever

Foreldre har behov for anerkjennelse for den innsatsen de legger ned, også når den ikke fører til økt skoleoppmøte. Foreldre trenger omsorg, støtte og anerkjennelse fra skolen for å klare å stå i en krevende livssituasjon.

Studien har avdekket viktige faktorer knyttet til erfaringer i et skole-hjem-samarbeid for et utvalg foreldre til barn med høyt skolefravær i ungdomsskolealder, men disse må undersøkes videre for å kunne være gyldig utover populasjonen i denne studien. Studier som undersøker barnets perspektiv, vil kunne være med på å øke kunnskap for skole og hjelpeapparat slik at de blir bedre i stand til å bidra på en måte som har en positiv effekt.

Referanseliste

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology (2006), *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Kapitelforfatter: Havik, T. (2020). *Skolevegring*. I Bru, E., Idsøe, E.C., & Øverland K, (red.). *Psykisk helse i skolen*, 6. opplag, 2020, Universitetskoolefraværorlaget
- Carlisle E., Stanley, L., Kemple, K.M. (2006) *Opening Doors: Understanding School and Family Influences on Family Involvement*. *Early Childhood Education Journal*, Vol. 33, No. 3, December 2005 (© 2006) DOI: 10.1007/s10643-005-0043-1
- Dannow, M.C., Hoff Esbjørn, B & Wollny Risom, S. (2020). *The Perceptions of Anxiety-related School Absenteeism in Youth: A Qualitative Study Involving Youth, Mother, and Father*. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64:1, 22-36, DOI: 10.1080/00313831.2018.1479302
- De nasjonale forskningsetiske komiteene (2023, 31. mars). *Veiledning for forskningsetisk og vitenskapelig vurdering av kvalitative forskningsprosjekt innen medisin og helsefag*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/med-helse/vurdering-av-kvalitative-forskningsprosjekt-innen-medisin-og-helsefag/>
- Drugli, M.B. (2012). *Relasjon lærer og elev, avgjørende for elevenes læring og trivsel*. Cappelen Damm Akademisk
- Drugli, M. B. & Nordahl, T. (2016). *Samarbeidet mellom hjem og skole*. Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>
- Eggebo, Helga (2019), *Tematisk analyse – metodeartikkelen som løyer alt*, Hentet 21. november, 2021 fra <http://helgaeggebo.no/tematisk-analyse-metodeartikkelen-som-loyer-alt/>
- Evdsten, Mari. (2007).” *Jeg synes de kunne tatt en prat med meg” En kvalitativ studie av skolevegring med fokus på informanter og døtres opplevelser i møtet med skolen og hjelpeapparatet*. Masteroppgave i spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/31910/Masteroppgavenxtilxlevering.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Fagfokus. (15. Desember, 2022). *Foredragsholdere/Sara Eline Eide*.

<https://fagfokus.no/foredragsholdere/sara-eline-eide/>

Federici, R. A. & Skaalvik, E. M. (2015) *Lærer-elev-relasjonen - betydning for elevenes motivasjon og læring*. Bedre skole 1/2013.

<https://utdanningskolefraværorskning.no/artikler/2013/larer-elev-relasjonen---betydning-for-elevenes-motivasjon-og-laring/>

Gabrielsen, C. T., Havik, T. (2021) *Elever med skolevegring og deres opplevelse av iverksatte tiltak*. Utdanningsforskning/Bedre skole 3/2021.

<https://utdanningsforskning.no/artikler/2022/elever-med-skolevegring-og-deres-opplevelse-av-iverksatte-tiltak/>

Gregory, I., & Purcell, A. (2014). *Extended school non-attenders' views: developing best practice*, Educational Psychology in Practice, 30:1, 37-50, DOI: 10.1080/02667363.2013.869489

Grimsrud, A. (2019). *Mor tar skolen, far tar fotball?* Masteroppgave, NTNU Videre.

<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/2645630/no.ntnu%3Ainspera%3A2549476.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Gubbels, J., van der Put, C., Assink, M. (2019). *Risk Factors for School Absenteeism and Dropout: A Meta-Analytic Review*. The Author(s) 2019 Journal of Youth and Adolescence (2019) 48:1637–1667 <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01072-5>

Hammer, A. N. & Heiret, I. (2021). *Virksomme faktorer og hindringer i arbeid med unge med problematisk skolefravær: En kvalitativ studie av hjelperes perspektiv* [Hovedoppgave, Candidatus psychologiae]. Universitetet i Tromsø.

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/25501/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Havik, T. (2021). *Når skolefravær blir et problem*. Bedre skole 02/21.

<https://utdanningskolefraværorskning.no/artikler/2021/nar-skolefravar-blir-et-problem/>

Havik, T. (2015). *School non-attendance, A study of the role of school factors in school refusal* [Doktorgradsavhandling]. University of Stavanger.

- Havik, T. (2021). *Skolefravær, Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring, 1. utgave*, 3. opplag, Gyldendal akademisk
- Trude Havik, Edvin Bru & Sigrun K. Ertesvåg (2014) *Parental perspectives of the role of school factors in school refusal, Emotional and Behavioural Difficulties*, 19:2, 131-153, DOI: [10.1080/13632752.2013.816199](https://doi.org/10.1080/13632752.2013.816199)
- Havik, T., & Ingul, J. (2021). *Does Homeschooling Fit Students With School Attendance Problems? Exploring Teachers' Experiences During COVID-19*. *Frontiers of education*, doi: 10.3389/educ.2021.720014
- Havik, T. & Ingul, J. (2021). *How to understand school refusal*. *Frontiers of Education*, 6:715177. doi: 10.3389/educ.2021.715177
- Heyne, D., Gren-Landell, M., Melvin, G., Gentle-Genitty, C. (2019). *Differentiation Between School Attendance Problems: Why and How*.
<https://doi.org/10.1016/j.cbpra.2018.03.006>
- Holterman, S. (2022). *22 000 skolebarn har bekymringsfullt mye fravær*,
Utdanningsnytt, <https://www.utdanningsnytt.no/barneskole-fravaer-grunnskole/22000-skolebarn-har-bekymringsfullt-mye-fravaer/156000>
- Holterman, S. (2022). *Skal finne ut hvor mange barn som er borte fra skolen*.
Utdanningsnytt, <https://www.utdanningsnytt.no/fravaer-skolevegring/skal-finne-ut-hvor-mange-barn-som-er-borte-fra-skolen/321229>
- Holterman, S. (2021). *Frykter at flere har fått skolevegring*. Utdanningsnytt,
<https://www.utdanningsnytt.no/hjemmeundervisning-korona-psykisk-helse/frykter-at-flere-har-fatt-skolevegring/284922>
- Ingul, J.M., Havik, T. & Heyne, D. (2018). *Emerging School Refusal: A School-Based Framework for Identifying Early Signs and Risk Factors*. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 19:2, 131-153, DOI: 10.1080/13632752.2013.816199
- Kearney, C. A. (2016). *Managing School Absenteeism at Multiple Tiers: An Evidence-Based and Practical Guide for Professionals*. Oxford University Press.

- Keita, M.A. (2020). *Samarbeid mellom skole og hjem? En studie av foreldres erfaringer av samarbeid med kommunale skoler i sosioøkonomisk utsatte områder i Landskrona*. Socialhögskolan, Lunds universitet
- Krane, V (2017). *Lærer-elev-relasjoner, elevers psykiske helse og frafall i videregående skole. En eksplorerende studie om samarbeid og den store betydningen av de små ting*. Doktorgradsavhandling. Universitetet i Bergen
- Kvale, S. & Brinkmann, (2019). *Det kvalitative forskningsintervju*, 3. opplag, Gyldendal forlag
- Læreplanverket. (2020) *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*, kapittel 3.3, 2020. Udir. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.3-samarbeid-mellom-hjem-og-skole/>
- Malterud, K. (2018), *Fokusgrupper som forskningsmetode for medisin og helsefag*, 2. opplag. Universitetskolefraværorlaget
- Malterud, K. (2002). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning – forutsetninger, muligheter og begrensninger*. Tidsskr Nor Lægeforen 2002 122: 2468-72
<https://tidsskriftet.no/2002/10/tema-forskningsmetoder/kvalitative-metoder-i-medisinsk-forskning-forutsetninger-muligheter>
- Nordahl, T (2009), *Hjem og skole, Hvordan skape et bedre samarbeid*, 2. opplag. Universitetskolefraværorlaget.
- Norsk hjemmeundervisningskolefraværorbund (NHUF), <http://www.nhuf.no/>
- Norsk senter for forskningsdata (2023, 16. Januar). *Fylle ut meldeskjema for personopplysninger*: Oversikt: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger>
- Opplæringsloven. (1998). Lov om opplæring. <https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§2-1>
- Pedersen Dalland, C. & Grepp Knutsen, P. (2020). *Gode foreldrerelasjoner Skole-hjem-samarbeid i grunnskolen*. Fagbokforlaget
- Regjeringen. (2021). *Skolen etter koronapandemien, et løft for trivsel og læring*. Regjeringen.
https://www.regjeringen.no/contentassets/637a7dd9f97b42c49eab111a0fce074e/taptlaring_raport_tiltak_a4_final.pdf

- Solberg, L. L. (2022). *Skolevegring, hva og hvem kan hjelpe foreldre til barn som strever med skolevegringsproblematikk?* Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo.
<https://www.duo.uio.no/handle/10852/97103>
- SPISS kompetansesenter (10. mars, 2023), *Spisskompetanse på autisme*.
<https://www.spiss.no/>
- Store norske leksikon. (2023, 18. januar). *Fenomenologi*: <https://snl.no/phenomenology>
- Stortingsmelding, Meld. St. 6 (2019–2020). *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=6>
- Thambirajah, M.S., Grandison, K.J. & De-Hayes, L. (2008). *Understanding School Refusal : A Handbook for Professionals in Education, Health and Social Care*. Jessica Kingsley Publishers.
- Tracy, S.J, (2010). *Qualitative Quality: Eight “Big-Tent” Criteria for Excellent Qualitative Research*. <https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1177/1077800410383121>
- Ung oppvekst (15. Desember, 2022), *Ung Oppvekst, Ufrivillig skolefravær, utenforskap og psykisk helse*. <https://ungoppvekst.no/>
- Utdanningsdirektoratet. (5. Oktober, 2022). *Forebygge og følge opp bekymringskolefraværullt fravær fra skolen* <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringskolefraværullt-fravar-fra-skolen/>
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Privat hjemmeundervisning-Udir-5-2013*. Nummer 5/2013 [Rundskriv].<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Skoleeiers-ansvar/Udir-05-2013/Del-I-Gjennomforing-og-opplaring/2Kravet-til-tilsvarende-undervisning-og-opplaringsloven--2-13/>
- Utdanningsdirektoratet. (2023). *Tiltak for godt samarbeid med hjemmet*.
<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/tiltak-skolemiljo/skolemiljotiltak-hjem-skole-samarbeid/#a141023>

Utdanningsdirektoratet. (2023) *Regelverkstolkninger fra Utdanningsdirektoratet. Barn som ikke møter på skolen – for skoler og skoleeiere.*

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Skoleeiers-ansvar/barn-som-ikke-moter-pa-skolen---for-skoler-og-skoleeiere/>

Widding, G. (2013). *Practices in home–school cooperation – a gendered story?* Teaching Education, 24:2, 209-221, DOI: 10.1080/10476210.2013.786896

VEDLEGG:

1. Samtykkeskjema for informanter
2. Intervjuguide
3. Flyer/brosjyre rekruttering
4. Eksempel meningsenhet, meningsinnhold og overordnet tema, tabell 1
5. Eksempel på hovedtema, undertema og komprimert undertema, tabell 2
6. Hovedtema og undertema, tabell 3

VEDLEGG 1:**1. Samtykkeskjema for informanter****Vil du delta i forskningsstudien****” Erfaringer i skole- hjemssamarbeid for foresatte til elever med høyt SKOLEFRAVÆR”?**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke erfaringer i skole- hjemssamarbeid for foresatte til elever med høyt skolefravær. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for studien og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med studien er å undersøke erfaringer i skole- hjemssamarbeid der det er utfordringer knyttet til skolefravær fra de foresattes perspektiv. Undersøkelsen vil foregå gjennom individuelle intervjuer med foresatte i denne målgruppen. Det er ønskelig å ta lydopptak med diktafon under intervjuene. Målet er å intervju mellom 5 og 10 informanter i studien. Studien er kvalitativ. Alle informanter er anonyme, kommune, skole og navn på elever vil også være anonymisert.

Problemstillinger som vil bli berørt i undersøkelsen er hvilke erfaringer man har i samarbeidet med skolen til barnet sitt, og tanker knyttet til dette. Målet med undersøkelsen er å gi skoler og andre hjelpere et blikk inn i foresattes perspektiv, og forhåpentligvis kunne nyttiggjøre seg dette i sin videre praksis.

Intervjuene vil bli benyttet i en masteroppgave i psykisk helse, studieretning barn og unge ved fakultet for medisin og helse ved NTNU.

Hvem er ansvarlig for forskningsstudien?

Fakultet for medisin og helse ved NTNU, institutt for psykisk helse er ansvarlig for studien.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget av informanter er hentet i gruppen foresatte til elever til elever med utfordringer knyttet skolefravær i ungdomsskolen. Det er ønskelig med mellom 5 og 10 informanter til studien.

Det er opprettet kontakt med ungdomsskolene via seksjon for oppvekst- og utdanning i kommunen som har formidlet kontakt med rektorer ved aktuelle ungdomsskoler. Rektorene har formidlet informasjon til foresatte om studien og forespørsel om å delta.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Hvis du velger å delta i studien innebærer det å være med på et intervju som varer mellom 1 og 2 timer. Undersøkelsen vil gjennomføres med individuelle anonyme intervju av foresatte. Det er ønskelig å benytte diktafon/lydopptager under intervjuet

for å lette etterarbeidet for studenten. Lydopptakene vil bli slettet etter at intervjuene er transkribert (skrevet av). Dine svar fra spørreskjemaet blir registrert elektronisk. Alle opplysninger om deg, barnet ditt, skolen og kommunen vil bli anonymisert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i studien. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Det vil ikke påvirke ditt forhold til skolen å delta i studien.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Informantene vil ikke kunne identifiseres i materialet som utgis.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsstudien?

Personopplysninger og lydopptak slettes når studien avsluttes/oppgraden er godkjent, noe som etter planen er i juni 2023.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Fakultet for medisin og helse ved NTNU, institutt for psykisk helse er ansvarlig for studien har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette studien er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Elin Thue Wiig, masterstudent i psykisk helse, studieretning barn- og unge og prosjektansvarlig, E-postadresse: elint@stud.ntnu.no, telefon: 41194718.
- Jo Magne Ingul, førsteamanuensis ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved NTNU, e-post: jo.m.ingul@ntnu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av studien, kan du ta kontakt med:

NSD, Norsk senter for forskningsdata: <https://www.nsd.no/om-nsd-norsk-senter-for-forskningsdata/>

Med vennlig hilsen

Elin Thue Wiig Masterstudent i psykisk helse, studieretning barn- og unge og prosjektansvarlig E-postadresse: elint@stud.ntnu.no , telefon: 41194718	Jo Magne Ingul Hovedveileder og førsteamanuensis ved regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved NTNU E-postadresse: jo.m.ingul@ntnu.no , telefon: 92869163
--	--

Jeg har mottatt og forstått informasjon om studien “Erfaringer i skole- hjemmsamarbeid for foresatte til elever med høyt skolefravær”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i individuelt intervju med lydopptak

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til studien er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

VEDLEGG 2: Intervjuguide**2. Intervjuguide****Semistrukturert intervjuguide:**

Start med å informere om følgende før lydopptakeren settes på:

- a) En kort presentasjon av meg som forsker.
- b) En kort gjennomgang av samtykkeskjemaet de har skrevet under på.
- c) Presentere grunnen til å gjennomføre undersøkelsen med fokus på erfaringer i skole-hjemsamarbeidet, og viktigheten av at ansatte ved skoler og andre hjelpere, får innblikk i hvordan det er å være forelder til et barn som har utfordringer knyttet til skolefravær.
- d) Si noe om hvordan informantene er blitt rekruttert; gjennom kontakt med kommuneledelsen som satte meg i kontakt med ulike ungdomsskoler der jeg fikk hjelp til å finne aktuelle familier.
- e) Informer om at informantene, barna deres, skole og kommune vil bli anonymisert i studien. Barn som eventuelt omtales vil få fiktive navn, og ingen av informantene vil kunne identifiseres.
- f) Konfidensialitet må brytes hvis det dukker opp informasjon om at noen er en fare for seg selv eller andre.
- g) Avklar om det er greit at det blir benyttet diktafon til å ta lydopptak av intervjuene for transkripsjon i etterkant. Lydopptakene vil bli slettet når arbeidet er ferdig. Hvis det ikke er ønskelig med bruk av lydopptaker vil intervjuet ta noe lenger tid.
- h) Informer om at intervjuet vil ta mellom 45 minutter og 1 time.
- i) Informer om at informantene kan trekke seg når som helst i prosessen.
- j) Spør om informanten har noen spørsmål før intervjuet starter.

INTERVJUGUIDE**Først litt bakgrunnsinformasjon**

Bakgrunnsinformasjon om familien (alder, mor/far, sivil status, utdanning/jobb, antall barn og alder på barna, kjønn på barn med utfordringer knyttet til skolefravær)

Kan du fortelle kort om skolehistorien til barnet ditt, og andre ting om barnets historie du tenker kan være relevant?

Hvem har vært sentrale i samarbeidet?

Har skole- hjemmsamarbeidet påvirket relasjonen til barnet ditt, og i så fall på hvilken måte?

Spørsmål knyttet til skolefraværet

Når begynte utfordringene knyttet til skoleoppmøte? Omfang?

Var det noe viktig som skjedde som kunne ha vært med på å utløse det?

Erfaringer som forverret situasjonen?

Hva tenkte dere om det den gangen? Var dere stort sett enige? Tenker du at samarbeidet hjemme har påvirket skole- hjemmsamarbeidet?

Har dere endret deres forståelse i samarbeidet? Har andre endret forståelse gjennom samarbeidet?

Spørsmål knyttet til skole- hjemmsamarbeidet

Kan du si noe om hvordan du har opplevd skole- hjemmsamarbeidet knyttet til skolefraværet til barnet ditt?

Vet du noe om skolens kunnskapsgrunnlag og arbeidsmåter/rutiner når det gjelder skolefravær?

Hvordan starta skole- hjemmsamarbeidet rundt den utfordringa? Hvordan samsvarer dette i forhold til når dere som foresatte opplevde at det var en utfordring?

Hvordan har det utvikla seg underveis?

Når ble det kobla på andre hjelpere?

Hvilke faktorer/punkter tenker du er viktig for et godt skole- hjemmsamarbeid? (I kommunen, hos skolen, hos de voksne som jobber tettest på eleven) Hva er viktig for et godt skole- hjemmsamarbeid?

Hvilket råd ville du gitt til andre foreldre i samme situasjon?

Hva kan stå i veien for et godt skole- hjemmsamarbeid?

Hvis dere skulle gi et råd til skoleledelse, hva ville det vært?

Er det noe dere skulle ønske ble håndtert annerledes?

Spørsmål knyttet til andre hjelpere som har deltatt i samarbeidet

Hvilke hjelpere har deltatt i samarbeidet?

Kan du si noe om din opplevelse av å ha med de ulike helperne i samarbeidet?

Lettere eller vanskeligere når det ble med flere i samarbeidet?

Spørsmål knyttet til pandemien

Hvilket tilbud/tilpasning har skolen gitt under pandemi og hjemmeskole til ditt barn, og har ditt barn nyttiggjort seg dette?

Kan du si noe om hvordan du har opplevd at pandemien har påvirket skole- hjesamarbeidet?

Er det noe dere ikke har fått sagt om pandemien?

Avslutning

Er det noe mer du ønsker å si før vi avslutter? Hvis du kommer på mer du har lyst til å formidle til meg i ettertid setter jeg pris på at du tar kontakt.

Du kan gjerne stille meg spørsmål etterpå. Jeg skal skru av lydopptakeren før det.

Tusen takk for at du deltok!

VEDLEGG 3: Flyer/brosjyre for rekruttering av informanter til studien**3. Flyer/brosjyre rekruttering****Har du et barn med høyt skolefravær?****Delta i forskningsstudien “Erfaringer i skole- hjem-samarbeid”**

Institutt for psykisk helse ved fakultet for medisin og helse ved NTNU gjennomfører akkurat nå en undersøkelse hvor målet er å finne ut hvilke erfaringer foresatte som har barn med høyt skolefravær har med skole- hjem- samarbeidet. Nå leter vi etter frivillige som vil la seg intervju om erfaringene sine. Alle svar vil bli anonymisert og videreformidlet til skoler og andre. Målet er å videreutvikle skole- og hjem- samarbeidet positivt.

Flere mål med undersøkelsen

Kunnskapen fra intervjuene skal også brukes i veiledning- og kursvirksomhet for Skoleteamet i Trondheim kommune. Skoleteamet har som oppgave å gi råd og veiledning til grunnskolene. De har også tilgang til alternative undervisningsarenaer for enkeltelever eller grupper som opplever skolen som spesielt utfordrende. I tillegg holder Skoleteamet kurs om atferdsvansker, skole-hjem-samarbeid og om arbeid med mobbing og relasjonsbygging.

Intervjuene skal også brukes i en masteroppgave om psykisk helse, studieretning barn og unge ved fakultet for medisin og helse ved NTNU.

Hvorfor spør vi deg om å delta?

Utvalget av potensielle informanter er hentet fra gruppen “Foresatte til elever med utfordringer knyttet til skolefravær i ungdomsskolen.” Ungdomsskolene er kontaktet via kommunens seksjon for oppvekst- og utdanning. Ungdomsskolene har i sin tur formidlet kontakt med rektorene som har formidlet informasjon og forespørsel om deltakelse til de foresatte.

Hva innebærer det å delta?

Alle som deltar, må gjennomføre et intervju som varer mellom 1 og 2 timer. Vi intervjuer en foresatt om gangen og identiteten din vil bli anonymisert. Vi vil gjerne ta opp lyd av intervjuet, slik at vi er sikre på at svarene dine gjengis ordrett når vi transkriberer dem. Lydopptakene blir slettet umiddelbart etter at de er transkribert. Svarene som gis via spørreskjema blir registrert elektronisk. Alle opplysninger om deg, barnet ditt, skolen og kommunen din blir anonymisert.

Helt frivillig

Du kan når som helst trekke samtykket ditt om å delta, uten å oppgi årsak. Alle personopplysninger blir da slettet. Å delta vil ikke påvirke forholdet ditt til skolen på noen måte.

Slik ivaretar vi personvernet ditt

Opplysningene du gir oss kan kun brukes til formålene beskrevet over. Vi behandler alle opplysninger konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du vil være hundre prosent anonym i alt av materiell.

Hva skjer med opplysningene når studien er avsluttet?

Personopplysninger og lydopptak slettes når studien avsluttes. Etter planen er dette i mai 2023.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

- Vi behandler alle opplysninger om deg basert på ditt samtykke.
- Fakultet for medisin og helse ved NTNU, institutt for psykisk helse er ansvarlig for studien.
- Alle personopplysninger i studien er i samsvar med personvernregelverket

Kontakt oss gjerne for spørsmål eller mer informasjon

- Elin Thue Wiig, masterstudent i psykisk helse, studieretning barn- og unge og prosjektansvarlig, E-post: elint@stud.ntnu.no, telefon: 41194718.
- Jo Magne Ingul, førsteamanuensis ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved NTNU, e-post: jo.m.ingul@ntnu.no
- NTNU sitt personvernombud: Thomas Helgesen; thomas.helgesen@ntnu.no

Har du spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av studien? Kontakt

Personverntjenester på e-post (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: [53 21 15 00](tel:53211500).

Med vennlig hilsen

Elin Thue Wiig Masterstudent i psykisk helse, studieretning barn- og unge og prosjektansvarlig E-postadresse: elint@stud.ntnu.no , telefon: 41194718	Jo Magne Ingul Hovedveileder og førsteamanuensis ved regionalt kunnskapssenter for barn og unge ved NTNU E-postadresse: jo.m.ingul@ntnu.no , telefon: 92869163
--	--

VEDLEGG 4 – Eksempel meningsenhet, meningsinnhold og overordnet tema, tabell 1

4. Eksempel meningsenhet, meningsinnhold og overordnet tema		
Sitat/meningsenhet	Meningsinnhold	Overordnet tema
Men som han (rektor) sa; Det er ikke tid og penger. Det er ikke penger og ressurser til det. Jeg var så gæren at jeg slo i bordet til ham	Skolen sa de ikke har ressurser. Mor sint på rektor	Ressurser Uenighet om ressurser

VEDLEGG 5: Eksempel på hovedtema, undertema og komprimert undertema, tabell 2

5. Eksempel på hovedtema, undertema og komprimert undertema		
Hovedtema	Undertema	Komprimert undertema
Erfaringer i skole-hjem-samarbeidsamarbeid for foresatte til elever med høyt skolefravær	Kommunikasjon skole- hjem (mangel på/tilstrekkelig) Møter mellom foresatte, skole og hjelpere med mål om felles plan for tiltak. Lærers rolle i samarbeidet med oppfølging Tidlig kommunikasjon	Struktur og hyppighet i kommunikasjon skole/hjem

VEDLEGG 6 – Hovedtema og undertema, tabell 3

7. Hovedtema og undertema	
Hovedtema	Undertema
1. Erfaringer i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	1.1 Viktige faktorer i et godt skole-hjem-samarbeid og råd til skoler 1.2 Skolebytte 1.3 Grad av støtte fra skolen 1.4 Forståelse 1.5 Tillit/mistillit 1.6 Råd til andre foreldre
2. Erfaringer med andre hjelpere i skole-hjem-samarbeid for foreldre til elever med høyt skolefravær i ungdomsskolealder	2.1 Endring i skole-hjem-samarbeid med andre hjelpere 2.2 Forståelse
3. Erfaringer med å være foresatt til barn med høyt skolefravær	3.1 Ensomhet 3.2 Skam 3.3 Støtte fra andre 3.4 Belastning
4. Pandemiens effekt på skole-hjem-samarbeid	4.1 Positive erfaringer 4.2 Negative erfaringer
5. Opplevde forventninger fra skolen, samfunnet og andre til foreldre til barn med høyt skolefravær	5.1 Pålagte forventninger i strid med magesfølelse

